દાખલ તારીખ	૦૬–૦૭–૧૯૯૭
રજીસ્ટરે લીધા તારીખ	૩૧–૧૨–૧૯૯૮
ફેસલ તારીખ	૦૭–૧૨–૨૦૨૪
સમય ગાળો	વર્ષ : માસ : દિવસ. ૨૫ ૧૧ ૧૮

પોરબંદરના મે.ચોથા અધિક સિનિયર સિવિલ જજ અને અધિક ચીફ જયુડી.મેજી. સાહેબની કોર્ટમાં,પોરબંદર.

ક્રિમીનલ કેસ નં.૧૩૧૨૯/૯૮.
આંક–૨૬૬.

ફરીયાદી — નારણભાઈ જાદવભાઈ પોસ્તરીયા
ઉ.વ.૪૪, ધંધો : મચ્છીનો,
રહે.પોરબંદર.

વિરુધ્ધ

આરોપી — (૧) સંજીવ રાજેન્દ્રભાઈ ભટ્ટ
ઉ.વ.૬૧, ધંધો : નિવૃત,
રહે.સેન્ટ્રલ જેલ, રાજકોટ.
(૨) વજુભાઈ ચાંઉ (એબેટ)

ગુન્હો	ઈ.પી.કો.કલમ–૩૨૬,૩૩૦,૩૪ મુજબ.

ફરીયાદપક્ષ તરફે	એ.પી.પી.શ્રી.	જે.જે.હાથલીયા.
બચાવપક્ષ તરફે	વિ.વકીલશ્રી.	એસ.ડી.જોખીયા.

–// ચુકાદો //–

(૧).. આ કામે ફરીયાદપક્ષના કેસની હકીકત ટુંકમાં એવી છે કે, આ કામના ફરીયાદીને તા.૦૫–૦૭–૯૭ ના રોજ ફરીયાદીને સાબરમતી જેલ માંથી દિવસે ૧૧ વાગ્યે પોરબંદર પોલીસના માણસો જીપમાં બેસાડી લાવેલ અને રાત્રે નવ વાગ્યે આરોપી સંજીવ ભટ્ટ, ડી.એસ.પી.ના રહેઠાણે લઈ ગયેલા, તેમજ ત્યાંથી આરોપી નં.૧ નાઓ ડી.એસ.પી. સાહેબની ઓફીસે ફરીયાદી નારણ જાદવભાઈ પોસ્તરીયાને લઈ ગયેલા ત્યાં આ કામના આરોપી નં.ર વજુભાઈ ચાંઉ અને એક પોલીસવાળા હતા. ત્યાં ફરીયાદી નારણ જાદવભાઈને એલ.સી.બી. ઓફીસમાં બેસાડી રાખેલ. ત્યારબાદ આરોપી નં.૧ ના આવેલ અને આરોપી નં.ર વજુભાઈ ચાંઉને શોક આપવા ઓર્ડર આપેલ. ત્યાં ફરીયાદીને જીભમાં ઉપર ઈલેકટ્રીક શોક આપેલ. તેમજ ફરીયાદી પાસેથી હથિયાર માંગેલા તે વખતે આરોપી નં.ર ના અને બીજા પોલીસવાળા હતા. ફરીયાદી પાસે હથિયાર ન હોવાના કારણ ફરીયાદીનું પેન્ટ ઉતારી તેને દોઢ કલાક સુધી જીભ, છાતી, મોઢામાં તથા ગુપ્ત ભાગની ઈન્દ્રીય ઉપર ઈલેકટ્રીક શોક આપેલ. ત્યારબાદ ફરીયાદીના છોકરા ચેતન નારણ પોસ્તરીયા તથા ફરીયાદીના ભાઈ ધનજીભાઈ જાદવકભાઈ પોસ્તરીયાને લઈ આવેલા અને ફરીયાદીના છોકરાને ગુપ્ત ભાગે ઈલેકટ્રીક શોક આપેલ અને કહેલ કે, તારા બાપને કહે કે હથિયાર આપે. ત્યારબાદ ફરીયાદી તથા સાહેદ ધનજીભાઈને બીજી ઓફીસમાં લઈ ગયેલા અને ત્યાં ફરીયાદીના છોકરા ચેતનને શોક આપવાનું ત્રણ વાગ્યા સુધી ચાલુ રાખી અને શોક આપવા બાબતે કાર્યવહી કરશો તો ફરીયાદીના છોકરા ચેતનને મારી નાખવાની અને કેસ કરવાની ધમકી આપેલ. જે અંગેની ફરીયાદીએ ફરીયાદ તા.૦૬–૦૭–૧૯૯૭ ના રોજ જયુડી.મેજી.,પોરબંદરનાઓ સમક્ષ તેઓને પોરબંદર સીટી બી. ડીવીઝન (કમલાબાગ) પોલીસ સ્ટેશન ગુના રજી. નં. ફસ્ટ ૪૩/૯૪ ઈ.પી.કો. કલમ–૧ર૧ વિગેરે મુજબના ગુનાના કામે તપાસ કરનાર અમલદારશ્રી દવારા અદાલતમાં રજુ કરતા કરેલ. જે ફરીયાદીને ઈન્કવાયરી રજીસ્ટર નોધવાનો હુકમ કરવામાં આવેલ.

(૨).. ત્યારબાદ સદર ફરીયાદી પ્રિ.ઈન્કવાયરી નં.૬૭/૯૭ થી પુરાવો નોંધી સદર ગુનાના કામે આંક–૧ લગત તા.૩૧–૧૨–૧૯૯૮ ના રોજ હુકમ કરી ફરીયાદીની આંક–૧ ની ફરીયાદ રજીસ્ટરે નોંધવા અને આરોપીઓ વિરુધ્ધ ભારતીય દંડ સંહીતાની કલમ–૩૩૦,૩૨૪ ને કલમ–૩૪ સાથે વાંચતા બનતા શિક્ષાને પાત્ર ગુન્હા સબબ સમન્સ કરવાનો હુકમ કરવામાં આવેલ. સદર હુકમના આધારે ફરીયાદીની ફરીયાદ ફો.કેસ નં. ૧૩૧૨૯/૯૮ થી રજીસ્ટર કરવામાં આવેલ અને સદર ગુનાના કામે ફરીયાદપક્ષનો પુરાવો નોંધી બચાવપક્ષેને ઉલટ તપાસની તક આપી અને સમગ્ર પુરાવાના આધારે તા. ૧૫–૦૪–૨૦૧૩ ના રોજ આરોપીઓ વિરુધ્ધ ઈ.પી.કો. કલમ–૩૨૬,૩૩૦ અને કલમ–૩૪ સાથે વાંચતા બનતા શિક્ષાને પાત્ર ગુનાનું તહોમત ફરમાવવાનો હુકમ કરવામાં આવેલ છે. એ દરમ્યાન આરોપી નં.૨ ને વોરંટ ઈશ્યુ કરતા આંક–૨૪૪ ના આરોપીના વોરંટ સાથે આંક–૨૪૫ થી આરોપી નં.૨ વજુભાઈ ચાંઉનુ મરણ પ્રમાણપત્ર શેરા સાથે રજુ કરતા આંક–૧ લગત હુકમ કરી આરોપી વજુભાઈ ચાંઉને તા.૧૦–૦૯–૨૦૨૪ ના રોજ એબેટ કરવામાંઆવેલ છે. એ રીતે સદર હુકમના આધારે અદાલત દવારા આંક–૨૪૮ થી આરોપી સામેના ગુના સબબ તહોમતનામું ફરમાવી આંક–૨૪૯ થી આરોપીની પ્લી નોધતા ગુનાનો ઈન્કાર કરી અમારે કેસ આગળ ચલાવવો છે તેવું જણાવતા ગુનાની ઈન્સાફી કાર્યવાહી ચલાવવામાં આવેલ છે.

(૩).. ફરીયાદપક્ષ તરફે તેઓના કેસના સમર્થનમાં નીચે મુજબના મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવો રજુ કરવામાં આવેલ છે.

(અ) મૌખિક પુરાવો.

(૧)	ફરીયાદી	નારણભાઈ જાદવભાઈ પોસ્તરીયા	આંક–૧૦૪
(૨)	સાહેદ	ચેતનભાઈ નારણભભાઈ પોસ્તરીયા	આંક–૧૧૩
(૩)	સાહેદ	ધનજીભાઈ જાદવભાઈ પોસ્તરીયા	આંક–૧૨૮

(૪)	સાહેદ	નગાભાઈ આલાભાઈ	આંક–૧૩૯
(૫)	ડો.સાહેદ	ડો.દિલીપભાઈ અમૃતલાલ વ્યાસ	આંક–૧૫૨

(બ) દસ્તાવેજી પુરાવો.

(૧)	ફરીયાદ	આંક–૦૧
(૨)	ફરીયાદીની સારવાર કરાવવા આપેલ અરજી	આંક–૦૩
(૩)	ઈન્જરી સર્ટી	આંક–૦૫
(૪)	ઓ.પી.કેસ નં.૪૦૮૫૫ (ફરીયાદી)	આંક–૧૫૩
(૫)	ઈન્ડોર કેસ પેપર્સ	આંક–૧૫૪
(૬)	એકસ–રે માથાના–૨	આંક–૧૫૫
(૭)	એકસ–રે કમરના–૨	આંક–૧૫૬
(૮)	સારવાર અંગેની યાદી	આંક–૧૫૭
(૯)	સારવાર અંગેની યાદી	આંક–૧૫૮

(૪).. તેમજ ફરીયાદીની બચાવપક્ષે કરવામાં આવેલ ઉલટ તપાસમાં બચાવપક્ષે કમલાબાગ પો.સ્ટે.ગુના રજી.નં.ફસ્ટ ૪૩/૯૪ ના કામે ફરીયાદી સામે થયેલ ચાર્જસીટની નકલ આંક–૧૦૫, તેમજ ફરીયાદી સામે ટાડા ફોજદારી કેસ નં.૨/૯૫ ના કામે અદાલત દવારા ફરમાવવામાં આવેલ તહોમતનામાની નકલ આંક–૧૧૧ રજુ કરવામાં આવેલ છે. ત્યારબાદ ફરીયાદપક્ષે આંક–૨૫૦ થી આ કામે જે પુરાવો રજુ કરેલ છે તે સિવાય અન્ય કોઈ વધુ પુરાવો રજુ કરવા માંગતા નહી હોવાનું પુરસીસથી જાહેર કરી કલોઝીંગ પુરસીસ રજુ કરતા ફરીયાદપક્ષનો પુરાવો બંધ કરવામાં આવેલ છે. તેમજ બચાવપક્ષે આંક–૨૫૩ થી ફરીયાદપક્ષે રજુ રાખેલ પુરાવા સંબધે કરવામાં આવેલ ફરીયાદી તથા સાહેદની ઉલટ તપાસ અગાઉ થયેલ છે તેની વિશેષ ઉલટ તપાસ કરવા માંગતા નહી હોવાનું પુરસીસથી જાહેર કરતા બચાવપક્ષે વધુ કોઈ ફરીયાદપક્ષના સાહેદોની ઉલટ તપાસ કરવામાં આવેલ નથી અને

આરોપીનું ક્રિ.પ્રો.કોડની કલમ–૩૧૩ મુજબનું વિશેષ નિવેદન નોધતા આરોપી સામે ખોટો કેસ કરેલાનું જણાવેલ છે. તેમજ બચાવપક્ષે આંક–૨૫૮ થી ફરીયાદીને કમલાબાગ પોલીસ સ્ટેશન ગુના રજી. નં.ફસ્ટ ૪૩/૯૪ ના કામે આ કામના ફરીયાદીને આરોપી તરીકે ગુનાના કામે અદાલત સમક્ષ રજુ કરતો પ્રોડકશન રીપોર્ટની ખરી નકલ રજુ કરેલ છે. તેમજ વિશેષ નિવેદનમાં જણાવે છે કે, ફરીયાદી તથા બીજા બંને સાહેદોને તેમની અટકાયત પછીના પ્રોડકશન વખતે તથા પોલીસ રીમાન્ડ પુરા થયા બાદના પ્રોડકશન વખતે જે તે કોર્ટ સમક્ષ પોલીસ વિરુધ્ધ કોઈ રજુઆત કરેલ નથી. ફરીયાદી દવારા તા.૦૬–૦૭–૯૭ ના રોજની રીમાન્ડ એપ્લીકેશનની સુનાવણી વખતે પાછળથી તેમના વકીલશ્રીના અક્ષરમાં લખેલ ઉપજાવી કાઢેલ આક્ષેપોવાળી અરજી કરીને તેમને સારવાર માટે મોકલવા નામદાર કોર્ટને અરજ કરેલ. તેનો આશય રીમાન્ડ અરજી નામંજુર કરવવાનો હતો. નામદાર કોર્ટ દવારા ચેમ્બરમાં ફરીયાદીની શારીરિક તપાસણી કરવામાં આવેલ ત્યારે તેમના શરીર ઉપર કોઈ પણ પ્રકારની ઈજા જણાય આવેલ નહી. જેની નોધ રેકર્ડ પર છે. ફરીયાદીના કથન મુજબ સદર ગુનાહીત કૃત્ય તા.૦૫–૦૭–૯૭ તથા તા.૦૬–૦૭–૯૭ મધરાત્રી દરમ્યાન થયેલ છે. બોમ્બે પોલીસ એકટની કલમ–૧૬૧ મુજબ પોલીસ અધિકારી દવારા તેની ફરજ દરમ્યાન કોઈ પણ ગુનાહીત કૃત્ય કરવામાં આવે તો તેના વિરુધ્ધનું પ્રોસીકયુશન કથીત બનાવની તારીખથી છ માસની અંદર INSTITUTION OF PROSECUTION કરવું પડે. સદર કેસમાં બનાવના આશરે દોઢ વર્ષ બાદ તા.૩૧–૧૨–૯૮ ના રોજ INSTITUTION OF PROSECUTION થયેલ છે. જેથી જે કલમ–૧૬૧ ની જોગવાઈ મુજબ ટાઈમ બાડ હોય ડીસમીસ કરવા પાત્ર છે. ફરીયાદી એક કુખ્તાત અને નાઢ મચીન ગુનેગાર ગેગસ્ટર રહી ચુકેલ છે અને કમલાબાગ પોલીસ સ્ટેશન ગુના નં.૪૩/૯૪ ની તપાસ દરમ્યાન તપાસ કરનાર અમલદાર દવારા મોટી સંખ્યામાં હથિયારો અને દારૂ ગોળો તેમના કબજા માંથી મળી આવેલ છે. જે સંજોગોમાં ફરીયાદી અને બંને સાહેદોના કથનો

દલીલ ખાતર વીથ આઉટ પ્રેજયુડાઈઝ એક ક્ષણ માટે માની લેવામાં આવે તો પણ ફરીયાદી દવારા કરવામાં આવેલ આક્ષેપોને અમો આરોપી વિરુધ્ધ પોલીસ અધિકારી તરીકેની ફરજ સાથે સીધી નેકસસ હોય સી.આર.પી.સી.કલમ–૧૯૭ હેઠળ સેંકશન (મંજુરી) મેળવવી આવશ્યક રહે છે. ફરીયાદી ટાડા કલમ–૧૫ મુજબ તેનું કબુલાતનામું અમારી સમક્ષ કરવા ઈચ્છુક હોય તેને તા.૦૬–૦૭–૯૭ ની વહેલી સવારના કલાક ૦૦–૩૦ વાગ્યે અમારા સમક્ષ નિવાસસ્થાને અમારી કેમ્પ ઓફીસ ખાતે રજુ કરેલ. જયારે તેને વધુ વિચારવાનો સમય આપી ફેર વિચારણા કરવા તપાસ કરનાર અધિકારીશ્રી સાથે તરત રવાના કરેલ હતા. ફરીયાદીની આખી ફરીયાદ તેની વકીલની સલાહથી ટાડા કલમ–૧૫ હેઠળના સંભવિત કબુલાતને ટાળવા માટે અથવા તો વિફળ કરવાના હેતુસર કરવામાં આવેલ છે. જે સંજોગોમાં અમોને ટાડા એકટ, ૧૯૮૭ ની કલમ–૨૬ મુજબનું પ્રોટેકશન મળવા પાત્ર છે. અમે આ ગુનામાં તદન નિદોષ છીએ કહેવાતો કોઈ ગુનો કરેલ નથી. ફરીયાદીએ પોતે ખુબજ ગંભીર પ્રકારના ગુનાનો આરોપી હોય પોતાના બચાવ માટે વકીલની સલાહથી ખોટી ફરીયાદ ઉભી કરેલ છે જેથી અમોને નિદોષ છોડી મુકવા અરજ છે. તેમજ ફરીયાદપક્ષે વિ.વકીલશ્રી દવારા આંક–૨૬૪ થી લેખીત દલીલ રજુ કરવામાં આવેલ છે. જે વંચાણે લીધી.

(૫).. ફરીયાદીપક્ષ રજુ રાખેલ લેખતી દલીલ વંચાણે લેતા મુખ્યત્વે ફરીયાદપક્ષના કેસની હકીકતને સમર્થન આપેલ છે. વધુમાં જણાવે છે કે, ફરીયાદપક્ષ તપાસવામાં આવેલ ફરીયાદી તથા સાહેદોનો પુરાવો ધ્યાને લેતા ડોકટર સાહેદના પુરાવા અને સારવારના પેપર્સથી ફરીયાદી તથા સાહેદને થયેલ ઈજાને સમર્થન મળે છે. વધુમાં વિ.વકીલશ્રીની દલીલ એવી છે કે, બચાવપક્ષે ફરીયાદી કે સાહેદની ઉલટ તપાસમાં ફરીયાદ હકીકતથી વિરુધ્ધ કોઈ હકીકત રેકર્ડ પર લાવી શકેલ નથી. વધુમાં વિ.વકીલશ્રીની દલીલ એવી છે કે, પોલીસ કસ્ટડીમાં માર મારવા(અત્યાચાર) ગુજારેલ છે. વધુમાં વિ.વકીલશ્રીની દલીલ એવી છે કે, સાહેદને તા.૦૪–૦૭–૧૯૯૭ ના રોજ પોલીસ રાત્રીના સમયે ઘરેથી લઈ ગયેલા

તે બાબતે સાહેદના ભાભી જયાબેને ફો.પ.અરજી નં.૪૪૯/૯૭ થી કલમ–૯૭ મુજબ અરજી કરેલ. જે અંગે કોર્ટે નોટીસ કરેલ. વધુમાં વિ.વકીલશ્રીની દલીલ એવી છે કે, બચાવપક્ષે દલીલના સમર્થનમાં રજુ રાખેલ નામદાર વડી અદાલતના ચુકાદા ઘ્યાને લેતા સદર કેસની હકીકત અને હાલના કેસની હકીકત અલગ હોય જેથી લાગુ કરી શકાય નહી. વધુમાં વિ.વકીલશ્રીની દલીલ એવી છે કે, રેકર્ડ પરનો સમગ્ર પુરાવો ઘ્યાને લેતા ફરીયાદપક્ષે પોતાનો કેસ પુરવાર કરેલ હોય આરોપીને સખ્ત સજા કરવા અરજ કરેલ છે.

(૬).. તેમજ બચાવપક્ષે વિ.વકીલશ્રીની દલીલ એવી છે કે, આ કામે આરોપી સામેનો કેસ ફરીયાદપક્ષ શંકાથી પર પુરવાર કરી શકેલ નથી. તેમજ ફરીયાદી તથા સાહેદનો પુરાવો ઘ્યાને લેતા એકબીજાથી વિસંગત અને વિરોઘાભાસ હકકીતવાળો જણાય છે જે વ્યાજબી શંકા ઉભી કરે છે. વધુમાં વિ.વકીલશ્રીની દલીલ એવી છે કે, ડો.સાહેદનો પુરાવો ઘ્યાને લેતા એ ફરીયાદીને કોઈ ઈજાના નિશાન જણાય આવેલ નથી. એ રીતે ડો.સાહેદનો પુરાવો ઘ્યાને લેતા ફરીયાદપક્ષના કેસને સમર્થન આપેલ નથી. એ રીતે ફરીયાદપક્ષના કેસને મેડીકલ પુરાવાથી સમર્થન મળતુ નથી. વધુમાં વિ.વકીલશ્રીની દલીલ એવી છે કે, આ કામે મહત્વના એવા સાહેદ પી.એસ.આઈ. પરમાર કે જેઓ ફરીયાદીની કસ્ટડી સાબરમતી જેલથી લાવેલ અને જે તે ગુનાના તપાસ કરનાર અમલદાર હતા અને તેઓની કસ્ટડીમાં ફરીયાદી હતા તેઓને ફરીયાદપક્ષે તપાસવામાં આવેલ નથી. વધુમાં વિ.વકીલશ્રીની દલીલ એવી છે કે, આ કામે આરોપી સામે ગુનાનુ કોગ્નીઝન્સ લેતા પહેલા કાયદા મજુબ સરકારશ્રીની મંજુરી લેવાની થાય છે મંજુરી વગર હાલના આરોપી સામે ગુનાનું કોગ્નીઝન્સ લઈ શકાય નહી. વધુમાં વિ.વકીલશ્રીએ દલીલના સમર્થનમાં નામદાર વડી અદાલતના ચુકાદા રજુ કરેલ છે. જે ઘ્યાને લેવા અરજ કરેલ છે. એ રીતે ફરીયાદપક્ષ આરોપી સામેનો કેસ પુરવાર કરી શકેલ ન હોય આરોપીને નિદોષ છોડી મુકવા અરજ કરેલ છે.

(૭).. હાલના કેસના ન્યાયીક નિર્ણય તથા નિકાલ અર્થે અત્રેની અદાલત ધ્વારા નીચે મુજબના મુદ્દા ઉપસ્થિત કરેલા છે :–

–// મુદ્દા //–

(૧) શું ફરીયાદપક્ષ નિશંકપણે પુરવાર કરે છે કે, તા.૦૫–૦૭–૯૭ ના રોજ ફરીયાદીને સાબરમતી જેલ માંથી દિવસે ૧૧ વાગ્યે પોરબંદર પોલીસના માણસો જીપમાં બેસાડી લાવેલ અને રાત્રે નવ વાગ્યે આરોપી સંજીવ ભટ્ટ, ડી.એસ.પી.ના રહેઠાણે લઈ ગયેલા, તેમજ ત્યાંથી આરોપી નં.૧ નાઓ ડી.એસ.પી. સાહેબની ઓફીસે ફરીયાદી નારણ જાદવભાઈ પોસ્તરીયાને લઈ ગયેલા ત્યાં આ કામના આરોપી નં.૨ વજુભાઈ ચાંઉ અને એક પોલીસવાળા હતા. ત્યાં ફરીયાદી નારણ જાદવભાઈને એલ.સી.બી. ઓફીસમાં બેસાડી રાખેલ. ત્યારબાદ આરોપીઓએ સામાન્ય ઈરાદો પાર પાડવા સારુ ફરીયાદી તથા સાહેદોને બળજબરીથી કબુલાત કરાવવા અને હથિયાર રજુ કરવા ભયાનક શસ્ત્રો કે સાધનો વડે સ્વેચ્છાપૂર્વક વ્યથા/મહાવ્યથા નિપજાવી ફરીયાદીના છોકરા ચેતનને મારી નાખવાની અને કેસ કરવાની ધમકી આપી ઈ.પી.કો. કલમ–૩૨૬,૩૩૦ સાથે વાંચતા કલમ–૩૪ મુજબનો શિક્ષાને પાત્ર ગુનો કરેલ છે ?

(૨) શું હુકમ ?

(૮).. ઉપરોકત મુદ્દા અંગે અત્રે ની અદાલતના નિર્ણયો નીચે મુજબ છે.

(૧) નકારમાં

(૨) આખરી હુકમ મુજબ.

(૯).. ઉપરોકત મુદ્દાઓ પરત્વેના અત્રેની અદાલતના નિર્ણયો માટેના કારણો નીચે મુજબ છે.

-// કારણો //-

(૯.૧).. ન્યાયતંત્રના પ્રસ્થાપિત સિધ્ધાંત મુજબ '' પુરાવાનું મુલ્યાંકન '' શબ્દને પુરાવાના કાયદામાં કયાંય વ્યાખ્યા બધ્ધ કરવામાં આવેલ નથી કે તે માટે કાનુન સમર્થિત કોઈ નિયમ નથી. પુરાવાનું મુલ્યાંકન કેવી રીતે કરવુ તે દરેક કેસની હકીકતો અને સંજોગો પર આધારીત હોય છે. પુરાવાના મુલ્યાંકનનો આધાર પુરાવાના કાયદાની કલમ-૩ માં કરવામાં આવેલ સાબિત અને નાસાબિતની વ્યાખ્યા પર આધારીત છે. ફોજદારી કાર્યવાહીમાં પુરાવાનો બોજો ફરીયાદપક્ષ ઉપર રહે છે. ફરીયાદપક્ષે પોતાની હકીકતો શંકાથી પર રીતે સાબિત કરવાની હોય છે. દીવાની કાર્યવાહીમાં જે રીતે સંભવિત દર્શાવવામાં આવતી હોય છે તેવી હકીકત ફોજદારી ર્કાવાહીમાં નથી હોતી. ફોજદારી કાર્યવાહીના તમામ તબકકે પુરાવાનો બોજો કયારેય આરોપી ઉપર ખસતો નથી, ફરીયાદપક્ષે માત્ર સંભવિતતા જ દર્શાવવાની હોતી નથી પરંતુ આરોપી પરનું તહોમત નિ:શંકપણે પુરવાર કરવાનું રહે છે. ફોજદારી કાર્યવાહીમાં આરોપી જો કોઈ અપવાદોનો લાભ લેવા માગતા હોય તો પણ તેમણે પુરાવાના કાયદાની કલમ-૧૦૫ મુજબ સંભવિતતા દર્શાવવાની રહે છે, આરોપીએ અપવાદ માહેની હકીકતો શંકાથી પર રીતે સાબિત કરવાની હોતી નથી. સાબિત થયેલી હકીકતો કોને કહેવાય તે જોવામાં આવે તો અદાલત સમક્ષ પડેલી બાબતો પરથી એક સામાન્ય સમજદારી ધરાવતી વ્યકિત જે તે સંજોગોમાં જે તે હકીકતનું અસ્તિત્વ હોવાનું માને તો તેવી હકીકત સાબિત થયેલી ગણાય.

(૯.૨).. આ કામે આરોપી સામેના ગુનાઓ આક્ષેપ ધ્યાને લેતા આરોપી સામે ઈ.પી.કો. કલમ-૩૨૬,૩૩૦ સાથે વાંચતા કલમ-૩૪ મુજબના ગુનાનો આક્ષેપ છે. ત્યારે સદર ગુનાની જોગવાઈ વંચાણે લેતા નીચે મુજબ છે.

326. Voluntarily causing grievous hurt by dangerous weapons or means.—Whoever, except in the case provided for by section 335, voluntarily causes grievous hurt by means of any instrument for shooting, stabbing or cutting, or any instrument which, used as a weapon of offence, is likely to cause death, or by means of fire or any heated substance, or by means of any poison or any corrosive substance, or by means of any explosive substance, or by means of any substance which it is deleterious to the human body to inhale, to swallow, or to receive into the blood, or by means of any animal, shall be punished with imprisonment for life, or with imprisonment of either description for a term which may extend to ten years, and shall also be liable to fine.

330. Voluntarily causing hurt to extort confession, or to compel restoration of property.—Whoever voluntarily causes hurt, for the purpose of extorting from the sufferer or from any person interested in the sufferer, any confession or any information which may lead to the detection of an offence or misconduct, or for the purpose of constraining the sufferer or any person interested in the sufferer to restore or to cause the restoration of any property or valuable security or to satisfy any claim or demand, or to give information which may lead to the restoration of any property or valuable security, shall be punished with imprisonment of either description for a term which may extend to seven years, and shall also be liable to fine.

34. Acts done by several persons in furtherance of common intention.—When a criminal act is done by several persons in furtherance of the common intention of all, each of such persons is liable for that act in the same manner as if it were done by him alone.

(૯.૩).. ઉપરોકત કાયદાકીય જોગવાઈ, સ્થાપિત સિધ્ધાંતોને નજર સમક્ષ રાખી આ કામમાં પડેલા પુરાવાની ઉભયપક્ષે કરવામાં દલીલોનાં સંદર્ભમાં વિચારણા ધ્યાને કરવામાં આવે તો, આ કામે ફરીયાદપક્ષે મહત્વના એવા ડો.સાહેદ ડો.દિલીપભાઈ અમૃલાલ

વ્યાસને આંક–૧૫૨ થી તપાસવામાં આવેલ છે. તેઓનો પુરાવો ધ્યાને લેતા તબીબી અધિકારી તરીકે જનરલ હોસ્પિટલ, પોરબંદર ખાતે ચાર્જમાં હોય અને મુખ્ય જિલ્લા તબીબી અધિકારી સિવિલ સર્જન દવારા કાર્યાલય આદેશથી જણાવ્યા મુજબ ડો.કયુ.એ.હાદાણી ભુતપૂર્વ તબીબી અધિકારી જેઓનું અવશાન થયેલ હોય તેમના વતી તેના સમકાલીન તબીબી અધિકારી તરીકે તેઓના રેકર્ડ સાથે જુબાની આપવા આવેલ છે. વધુમાં જણાવે છે કે, તા.૦૭–૦૭–૧૯૯૭ ના રોજ હું ભાવસિંહજી જનરલ હોસ્પિટલમાં ફરજ બજાવતો હતો તે વખતે મારી સાથે ડો.કયુ.એ.હામદાણી પણ ફરજ બજાવતા હતા. તેથી મારી સાથે નોકરી કરતા હોય તેથી હું તેની સહી તથા હસ્તાક્ષર ઓળખુ છું. વધુમાં જણાવે છે કે, ઓ.પી.ડી. કેસ નં.૪૦૮૫૫ નારણ જાદવ પોસ્તરીયા ઉ.વ.આ.૪૪ તેમાં લખેલ કેસ પેપર્સ જેમાં દાખલ કરતી સમયે સારવારમાં ડો. કયુ.એ.હામદાણીના હસ્તાક્ષર તથા સહી છે. ત્યારબાદ જે ડોકટરોએ તપાસેલ છે તે દરેક ડોકટરના હસ્તાક્ષર છે. તેઓ આંક–૦૫ થી રજુ થયેલ ઓ.પી.ડી. કેસ નં.૪૦૮૫૫ એમ.એલ.સી. નં .૬૬૯ ઈન્જરી સર્ટી જોઈને કહે છે કે, તેમાં લખાયેલ હસ્તાક્ષર સહી મરણ જનાર ડો. કયુ. એ. હામદાણીના છે. તેઓ તેઓની સાથે ઓ.પી.ડી. ૪૦૮૫૫ ના અસલ કાગળો લઈને આવેલા છે તથા ઈન્ડોર કેસ પેપર્સ ૪૪૯૧ અસલ સાથે લાવ્યા છે. તેમજ દર્દીના એકસ–રે સાથે લાવેલા છે.ઓ.પી.ડી. કેસ નં.૪૦૮૫૫ જે આંક–૧૫૩ થી રજુ છે. તેમજ ઈન્ડોર કેસ પેપર્સ જેમાં પાના નં.૧ થી ૯ જે આંક–૧૫૪ થી રજુ છે. એકસ–રે માથાના – ૨ જે આંક–૧૫૫ તેમજ કમરના એકસ–રે– ૨ જે આંક–૧૫૬ થી રજુ છે. તેઓ ઓ.પી.ડી. કેસ અને ઈન્જરી કેસ પેપર્સ જોયને કહી શકે કે શું હીસ્ટરી દર્દીને આપી હતી. એમ.એલ.સી. નં .૬૬૯ તા.૦૭/૦૭/૧૯૯૭ મુજબ ડો.શ્રીએ હીસ્ટરી તરીકે ગુજરાતીમાં લખેલ છે કે, મને ઈલેકટ્રીક શોટ આપેલ છે. છાતી પર તથા જીભ તથા અંગુદા પર આપેલ છે. સર્ટી જોયા બાદ ઈજાનો પ્રકાર તેઓ સ્પષ્ટપણે કહી ન શકે તેને દવાખાનામાં તપાસ અર્થે અધિક્ષક ખાસ

જેલ દવારા માનનીય ચીફ જયુડી. તરીકેના દાવાખાનામાં લાવવામાં આવેલ જેની યાદી સાથે લઈ આવેલા જે યાદીમાં રીસીવ તરીકે ડો. હામદાણીની સહી છે જે આંક–૧૫૭ થી ૧૫૮ થી રજુ છે. જે સર્ટીમાં રેસીડેન્ટ નીવાસી તબીબી અધિકારી ડો. એ.જે.કેશવાલાની સહી તેઓ ઓળખી બતાવેલ છે. આંક–૧૫૩ થી રજુ થયેલ ઓ.પી.ડી. કેસ પેપસ રજુ કરેલ છે. વધુમાં આંક–૧૫૪ થી રજુ થયેલ ઈન્ડોર કેસ પેપર્સ રજુ કરેલ છે. તેમજ આંક–૧૫૪ થી રજુ થયેલ એકસ–રે, આંક–૧૫૫ થી રજુ થયેલ એકસ–રે, આંક–૧૫૬ થી રજુ થયેલ એકસ–રે તથા આંક–૧૫૭ તથા આંક–૧૫૮ થી રજુ થયેલ યાદી રજુ કરેલ છે. વધુમાં જણાવે છે કે, આ કામે રજુ થયેલ સર્ટીમાં રેસીડન્ટ નિવાસી તબીબી અધિકારી ડો.એ.જે.કેશવાલાની સહી હું ઓળખી બતાવું છું.

(૯.૪).. સદર સાહેદની બચાવપક્ષે કરવામાં આવેલ ઉલટ તપાસ ઘ્યાને લેતા એ હકીકત કબુલ રાખેલ છે કે, આંક–૦૫ થી રજુ ઈન્જરી સર્ટીમાં એવી નોઘ છે કે, (નાઈઘર બર્ન્સ સ્કાર નોર એકસ્ટ ઈન્જરી સીન ઓન જનાઈટર, ઓન ચેસ્ટ, ઓન પામ) તેવું લખેલ છે. વધુમાં એ હકીકત પણ કબુલ રાખેલ છે કે, સામાન્ય રીતે જે ભાગ ઉપર ઈલેકટ્રીક શોક લગાવવામાં આવેથી શરીરનો તે ભાગ કાળો પડી જાય. તેમજ એ હકીકત પણ કબુલ રાખેલ છે કે, આંક–૫ ના ઈન્જરી સર્ટીમાં જીભ ઉપર દર્શાવેલ ઈજા સામાન્ય અને અવગણી શકાય છે. વધુમાં એ હકીકત પણ કબુલ રાખેલ છે કે, ઈન્જરી સર્ટીમાં ઈજાનો કલર દર્શાવવામાં આવેલ નથી. તેમજ ઈજા કેટલી જુની છે તે દર્શાવવા માટે ઈજાનો રંગ જરૂરી છે. વધુમાં એ હકીકત પણ કબુલ રાખેલ છે કે, સામાન્ય રીતે ખોરાક ચાવતા ચાવતા જીભ કચડાય જાય તો આવા પ્રકારની ઈજા થઈ શકે. વધુમાં એ હકીકત કબુલ રાખેલ છે કે, કેસ પેપર્સ જોઈને હું કહી શકુ કે ઈન્જરી સર્ટીમાં હીસ્ટ્રીમાં નામ લખેલ નથી. એ રીતે ડો.સાહેદનો પુરાવો ઘ્યાને લેતા ફરીયાદી(દર્દી)ને થયેલ ઈજા અંગેની હકીકતને સમર્થન આપી સારવાર અંગેના કેસ પેપર્સ અને એકસ–રે રજુ કરેલ છે. સદર સાહેદનો પુરાવો ઘ્યાને લેતા એ હકીકત જણાવેલ

છે કે, સર્ટી જોયા બાદ ઈજાનો પ્રકાર હું સ્પષ્ટપણે હુ કહી ન શકુ. વધુમાં સદર સાહેદની બચાવપક્ષે કરવામાં આવેલ ઉલટ તપાસ ઘ્યાને લેતા એ હકીકત કબુલ રાખેલ છે કે, આંક-૦૫ થી રજુ ઈન્જરી સર્ટીમાં એવી નોધ છે કે, (નાઈધર બર્ન્સ સ્કાર નોર એકસ્ટ ઈન્જરી સીન ઓન જનાઈટર, ઓન ચેસ્ટ, ઓન પામ) તેવું લખેલ છે. વધુમાં એ હકીકત પણ કબુલ રાખેલ છે કે, સામાન્ય રીતે જે ભાગ ઉપર ઈલેકટ્રીક શોક લગાવવામાં આવેથી શરીરનો તે ભાગ કાળો પડી જાય. તેમજ એ હકીકત પણ કબુલ રાખેલ છે કે, આંક-પ ના ઈન્જરી સર્ટીમાં જીભ ઉપર દર્શાવેલ ઈજા સામાન્ય અને અવગણી શકાય છે. વધુમાં એ હકીકત પણ કબુલ રાખેલ છે કે, ઈન્જરી સર્ટીમાં ઈજાનો કલર દર્શાવવામાં આવેલ નથી. તેમજ ઈજા કેટલી જુની છે તે દર્શાવવા માટે ઈજાનો રંગ જરૂરી છે. આમ, ડો.સાહેદના પુરાવા પરથી દર્દીને થયેલ ઈજાનો પ્રકાર ચોકકસ થતો નથી. તેમજ સારવારના સર્ટીમાં ઈજાનો કલર દર્શાવેલવામાં આવેલ નથી અને ઈજા કેટલી જુની છે તે દર્શાવવા માટે ઈજાનો રંગ જરૂરી હોવાનું જણાવેલ છે. વધુમાં ડો.સાહેદનો પુરાવો ઘ્યાને લેતા એ હકીકત જણાવે છે કે, સામાન્ય રીતે ખોરાક ચાવતા ચાવતા જીભ કચડાય જાય તો આવા પ્રકારની ઈજા થઈ શકે. આમ, ડોકટર સાહેદના પુરાવા પરથી દર્દીને થયેલ ઈજા મહાવ્યથા હોય તેવું રેકર્ડ પરના પુરાવા પરથી જણાતુ નથી.

(૯.પ).. તેમજ ફરીયાદપક્ષે ફરીયાદી નારણભાઈ જાદવભાઈ પોસ્તરીયાને આંક-૧૦૪ થી તપાસવામાં આવેલ છે. તેઓનો પુરાવો ઘ્યાને લેતા બનાવ આશરે ૧૦ વર્ષ પહેલા બનેલો. બનાવ બન્યો તે વખતે તેઓ સાબરમતી જેલમાં હતા. દીવસે ૧૧ વાગે એક મહેતા સાહેબ અને બીજાનુ નામ તેઓને આવડતુ નથી તે બન્ને સાહેદો તેઓને પોરબંદર પોલીસની જીપમાં પોરબંદર લાવેલા. નવ વાગયાની આસપાસ પોરબંદર ડી.એસ.પી.સાહેબને ઘરે પહોંચેલા. ત્યારથી તેઓને ડી.એસ.પી. સાહેબની ઓફીસે લઈ ગયેલા. ડી.એસ.પી. સાહેબની ઓફીસે તેઓને લઈ ગયા ત્યા એક ચાંઉ સાહેબના એક

પોલીસવાળા હતા ત્યાં તેઓને એલ.સી.બી. ઓફીસમાં બેસાડી રાખેલ અને ત્યાં ભટ્ટ સાહેબ આવેલા. અને ભટ્ટ સાહેબે ચાંઉને ઓર્ડર આપ્યો કે આને શોટ આપો અને બીજા પોલીસ વાળા હતા. તેના નામની તેઓને ખબર નથી અને તેઓએ તેઓને પકડી રાખેલા અને તેઓને શોટ આપેલા અને તેઓની પાસે હથીયાર માંગેલા. તેઓની પાસે હથીયાર ન હતા તેથી તેઓએ આપેલા નહી. તેથી બીજા સાહેબનું નામ નથી આવડતુ તે સાહેબને કહેલુ કે તેના છોકરા તથા ભાઈને લઈ આવેલ ત્યાર પછી તેઓના છોકરાને તેઓની સામે શોટ આપેલા. તેમજ એલ.સી.બી. ઓફીસમાંથી તેઓને ઓફીસના ઉપલા માળે લઈ ગયેલા ત્યાં બે માળ છે ત્યાં તેઓના દિકરાને શોટ આપેલા તેઓને બધાને વારાફરતી શોટ આપેલા અને તેઓના દીકરાને કહેલ કે તારા બાપને કહે કે હથીયાર આપે અને કન્ટીન્યુસ રાત્રીના ૩ વાગ્યા સુધી તેઓને ત્રણેયને વારાફરતી શોટ આપતા ગયેલા અને ડી.એસ.પી. સાહેબે તેઓને કહેલ કે તમે કોર્ટમાં વકીલ રાખતા નહી અને પછી તેઓને કોર્ટમાં લઈ ગયેલા અને સાહેબની ચેમ્બરમાં લઈ ગયેલા ત્યારે તેઓએ વકીલ રાખેલ નહી અને બહાર લઈ ગયા ત્યારે તેઓને કહેલ કે તમારે વકીલ રાખવો હોય તો રાખ અને પછી તેઓને રીમાન્ડ આપ્યા. રીમાન્ડ આપ્યા અને પછી બી ડીવીઝનમાં લઈ ગયેલા. બસ એ સીવાય બીજુ કાઈ કહેવુ નથી. બનાવ અંગેની ફરીયાદ તેઓએ કોર્ટમાં ઘાંઘલ સાહેબને આપેલી. તેઓને ફરીયાદ બતાવવામાં આવતા તેમાં તેઓની સહી છે જે ઓળખી બતાવેલ છે જે આંક-૧ થી રજુ છે. તેઓની ફરીયાદમાં લખેલી વિગતો તેઓના લખાવ્યા મુજબની સાચી છે. ઈલે. શોક તેઓને જે આપેલા તે ઈન્દ્રીયમાં, છાતીમાં, મોઢામાં અને બધે જ આપેલા. જયારે તેઓને પોલીસ માંથી કોર્ટમાં રજુ કર્યા ત્યારે તેઓની સ્થિતિ ખરાબ હતી. તેઓની સ્થિતિ ખરાબ હતી તે અંગેની રજુઆત તેઓએ કોર્ટમાં કરી ન હતી. તેઓએ તે અંગેની ફરીયાદ લેખીતમાં કરેલી. તેઓને આંક-૩ ની તેઓની લેખીતમાં જણાવેલ

ફરીયાદ બતાવવામાં આવતા તે તેઓએ કોર્ટમાં આપેલી તે જ છે. વધુમાં આરોપીને કોર્ટ રૂબરુ ઓળખી બતાવેલ છે.

(૯.૬).. સદર સાહેદની બચાવપક્ષે કરવામાં આવેલ ઉલટ તપાસ ધ્યાને લેતા એ હકીકત રેકર્ડ પર આવેલ છે કે, મહેતા સાહેબ, બીજા એક અધિકારી અને બીજા પોલીસવાળા મને સાહેબના ઘરે લઈ આવેલા. તે કયા કેસમાં રજુ કરેલા તેની મને ખબર નથી. પરંતુ કોર્ટમાં રજુ કરેલા. તેમજ નારણ ઉર્ફે સુધા જાદવ પોસ્તરીયા એ હું બંને તે જ છું. તેમજ મને રજુ કરી દીધા પણ જેલમાં હોવાથી દર ૧૪ દિવસે મને કોર્ટમાં રજુ કરવામાં આવતા હતા. મારી સામે ટાડાનો કેસ થયેલો છે. જે અંગે ફરીયાદીની ઉલટ તપાસમાં બચાવપક્ષે બી.ડીવીઝન પોલીસ સ્ટેશન ગુના રજી. નં. ફસ્ટ ૪૩/૯૪ ના કામે થયેલ ફરીયાદી સામેના ચાર્જસીટની નકલ આંક-૧૦૫ થી રજુ કરેલ છે. જે હકીકત ફરીયાદીએ કબુલ રાખેલ છે. વધુમાં એ હકીકત પણ કબુલ રાખેલ છે કે, ચાર્જસીટમાં હુ, મારા ભાઈ ધનજીભાઈ, મારો દિકરો ચેતન, અમને ચારેયને આરોપી તરીકે દર્શાવેલ છે. વધુમાં એ હકીકત કબુલ રાખેલ છે કે, તે કેસમાં મારી ઉપર પોલીસનો આક્ષેપ છે કે વિદેશી બનાવટના જુદા જુદા હથિયારો અમારા કબજા માંથી પોલીસે કબજે કરેલા. વધુમાં એ હકીકતનો ઈન્કાર કરેલ છે કે, આ હથિયારો અમારા કબજા માંથી અમારા ઘરેથી કબજે કરેલા. વધુમાં સદર સાહેદની ઉલટ તપાસ ધ્યાને લેતો એ હકીકત રેકર્ડ પર આવેલ છે કે, ફરીયાદી સામે પોરબંદરની હદમાં ૧૯૭૨ થી વીસેક જેટલા ગુના નોધાયેલા છે.

(૯.૭).. વધુમાં સદર સાહેદની ઉલટ તપાસ ધ્યાને લેતા એ હકીકત રેકર્ડ પર આવેલ છે કે, મને તે દિવસે કોર્ટમાં કેટલા વાગે રજુ કરેલા તેનો સમય ખબર નથી. મને સવારે, બપોરે કે સાંજે રજુ કરેલા તેની મને ખબર નથી. મને આર.ડી.એકસના ખોટા કેસમાં કોર્ટમાં રજુ કરેલ. વધુમાં જણવે છે કે, એ હકીકત રેકર્ડ પર આવેલ છે કે, તે કેસમાં અમોને પોરબંદર સેશન્સ કોર્ટે છોડી મુકેલા. વધુમાં એ હકીકત રેકર્ડ પર આવેલ છે કે,

જયારે મને કોર્ટમાં લાવ્યા તે વખતે મે એડવોકેટ ન હોતા રાખ્યા પરંતુ પછી જોશી એડવોકેટને રાખ્યા હતા. ત્યારબાદ વકીલ રોકીને કોર્ટમાં ફરીયાદ આપેલી. વધુમાં સદર સાહેદ એ હકીકત કબુલ રાખેલ છે કે, ભટૃ સાહેબ પોરબંદર ટ્રાન્સફર થઈને આવ્યાતે પહેલા રાણાવાવ પો.સ્ટે.માં પણ મારી વિરુધ્ધ હથિયાર ધારા, તેમજ ટાડા એકટ હેઠળનો ગુનો નોધાયૌ હતો. તે કેસ મારી ઉપર હજી કોર્ટમાં ચાલુ છે. વધુમાં સદર સાહેદની બચાવપક્ષે કરવામાં આવેલ ઉલટ તપાસમાં આંક–૧૧૧ થી ટાડા ફોજદારી કેસ નં.૨/૯૫ ના કામે કરવામાં આવેલ ચાર્જફ્રેમની નકલ રજુ કરેલ છે.

(૯.૮).. **વ**ધુમાં એ હકીકતનો ઈન્કાર કરેલ છે કે, મે મારી કોર્ટ રૂબરુની ફરીયાદમાં એવું લખાવ્યુ નથી કે, **''મને એલ.સી.બી. ઓફીસમાં બેસાડી રાખેલ અને પછી ભટૃ સાહેબ આવેલા'', તેમજ ''પછી ભટૃ સાહેબ ત્યાં આવેલા અને ચાંઉને ઓર્ડર આપેલો કે આને શોટ આપો''** જે બાબતે ફરીયાદીની ફરીયાદ વંચાણે લેતા ફરીયાદમાં અમદાવાદથી લાવ્યા પછી રાત્રીના નવ વાગ્યાના ડી.એસ.પી. સાહેબના રહેણાંકે પહોચ્યા અને ત્યાંથી તેઓની ઓફીસે ગયેલા હોવાનું જણાવેલ. એ રીતે ફરીયાદીને એલ.સી.બી.ઓફીસમાં બેસાડી રાખેલ હોય અને ભટૃ સાહેબ આવેલ હોય તેવું ફરીયાદમાં જણાવેલ નથી. વધુમાં ફરીયાદીની ફરીયાદ વંચાણે લેતા **''પછી ભટૃ સાહેબ ત્યાં આવેલા અને ચાંઉને ઓર્ડર આપેલો કે આને શોટ આપો''** તેવી હકીકત ફરીયાદમાં જણાવેલ નથી. એ રીતે ફરીયાદીની ફરીયાદ વંચાણે લેતા હાલના આરોપીએ ફરીયાદી કે સાહેદને શોટ આપવા જણાવેલ હોય અને તેઓ હાજર હોય તેવું ફરીયાદમાં જણાવેલ નથી. જયારે ફરીયાદીનો પુરાવો ઘ્યાને લેતા ફરીયાદ હકીકતથી અતિશયુકત હકીકત પુરાવામાં જણાવે છે. વધુમાં ફરીયાદીની ફરીયાદ વંચાણે લેતા ફરીયાદીના દિકરા અને ભાઈને લાવેલા મારા છોકરાને બીજા પોલીસવાળાએ પકડી રાખેલ અને ચાંઉ નામના પોલીસવાળા બીજા માણસોને ઓળખતા નથી તે પોલીસવાળાએ મારા છોકરાને ગૃપ્ત ભાગે ઈલિકટ્રીક શોટ આપેલા હોવાનું જણાય છે. એ રીતે ફરીયાદીની ફરીયાદ કે

જે બનાવ બાદ તુરંત આપેલ છે. જે ધ્યાને લેતા હાલના આરોપીએ ફરીયાદી કે સાહેદોને શોટ આપેલ હોય તેવું ફરીયાદમાં જણાતુ નથી. જયારે ફરીયાદી પોતાના પુરાવામાં ફરીયાદ હકીકતથી વિસંગત હકીકત જણાવે છે.

(૯.૯).. વધુમાં ફરીયાદીની બચાવપક્ષે કરવામાં આવેલ ઉલટ તપાસ ધ્યાને લેતા એ હકીકત કબુલ રાખેલ છે કે, મે કોર્ટમાં ફરીયાદમાં એવું લખાવેલ છે કે, **''પછી મને થોડો સમય બેસાડેલો, પછી મારી પાસે હથિયાર માંગેલા, માંગનાર ચાંઉ તથા બીજા પોલીસવાળા હતા''**. એ રીતે ફરીયાદીનો પુરાવો ધ્યાને લેતા તેઓએ પોતાની સોગંદપરની ઉલટ તપાસમાં એ હકીકત કબુલ રાખેલ છે કે, બનાવ બન્યો તે વખતે પણ હું ભટ્ટ સાહેબને ઓળખતો હતો. ત્યારે ફરીયાદીએ બનાવ અંગે કોર્ટમાં આપેલ ફરીયાદ વંચાણે લેતા હાલના આરોપીનું કોઈ જગ્યાએ નામ આપેલ નથી. તેમજ બનાવ સમયે હાલના આરોપી હાજર હોય તેવું પણ ફરીયાદ વંચાણે લેતા જણાતુ નથી. વધુમાં એ હકીકત રેકર્ડ પર આવેલ છે કે, મે જજ સાહેબને ફરીયાદ વિગતે જણાવેલ તેમાં ૪-૫ ઠેકાણે શોટ આપેલાની હકીકત જણાવેલી છે. ઈલેકટ્રીક શોક આપ્યાની હકીકત જણાવેલી નથી. જયારે ડોકટર સમક્ષ આપેલ હિસ્ટ્રી ધ્યાને લેતા **''મને ઈલેકટ્રીક શોક આપેલ છે''** તેવું જણાવેલ છે. વધુમાં એ હકીકત કબુલ રાખેલ છે કે, મારી કોર્ટ રૂબરુની ફરીયાદમાં અને લેખીતમાં આપેલી ફરીયાદમાં ડાયનેમોથી શોટ આપેલો તેવું લખાવ્યુ નથી. વધુમાં એ હકીકત પણ કબુલ રાખેલ છે કે, મને સાબરમતી જેલમાં લાવવામાં આવ્યા તે પહેલા હું સાબરમતી જેલના દવાખાનામાં દાખલ હતો. તે મને દાખલ કરતા હતા તે મને છાતીમાં દુખતુ હતુ તેથી કરેલા. મને હૃદયની બિમારી ન હોતી. પણ મને છાતીમાં દુખાવો હતો. વધુમાં એ હકીકત રેકર્ડ પર આવેલ છે કે, મને સાબરમતી જેલ માંથી લઈ આવ્યા અને કોર્ટમાં રજુ કર્યા તે અગાઉ મારે ભટ્ટ સાહેબ સાથે કયારેય મુલાકાત થઈ ન હતી. એ રીતે રેકર્ડ પરનો પુરાવો ધ્યાને લેતા ફરીયાદીને સાબરમતી જેલ માંથી લઈ આવ્યા અને કોર્ટમાં રજુ કર્યા તે અગાઉ હાલના આરોપી

(ભટ્ટ સાહેબ) સાથે કયારેય મુલાકાત થઈ નહી હોવાનું જણાવે છે. જયારે ફરીયાદી પોતાની સરતપાસમાં ડી.એસ.પી. સાહેબની ઓફીસે તેઓને લઈ ગયા ત્યાં એક ચાંઉ સાહેબના એક પોલીસવાળા હતા ત્યાં તેઓને એલ.સી.બી. ઓફીસમાં બેસાડી રાખેલ અને ત્યાં ભટ્ટ સાહેબ આવેલા. અને ભટ્ટ સાહેબે ચાંઉને ઓર્ડર આપ્યો કે આને શોટ આપો તેવું જણાવેલ છે. એ રીતે ફરીયાદીની સરતપાસ અને ઉલટ તપાસ ધ્યાને લેતા એકબીજાથી વિરોધાભાસ હકીકત જણાવે છે. વધુમાં એ હકીકત કબુલ રાખેલ છે કે, આ ગુનામાં મને ૩ દિવસના રીમાન્ડ આપેલા. મને રીમાન્ડ આપ્યા બાદ આ ગુનાની તપાસ પી.આઈ. પરમાર સાહેબ કરતા હતા. વધુમાં એ હકીકત કબુલ રાખેલ છે કે, મને કોર્ટમાં લાવ્યા તે વખતે મહેતા સાહેબ કોર્ટમાં આવેલા. વધુમાં આ કામે બચાવપક્ષે આંક-૨૫૮ થી ફરીયાદીનો પોરબંદર બી.ડીવીઝન પો.સ્ટે.ગુનાના કામે અટક કરી કોર્ટમાં પ્રોડકશન કરેલ તે અંગેના રીપોર્ટની ખરી નકલ રજુ કરેલ છે. જે ખરી નકલ કોર્ટના રેકર્ડ માંથી મેળવીને રજુ કરેલ હોય ભારતીય પુરાવા અધિનિયમની કલમ-૭૪ મુજબ જાહેર દસ્તાવેજ કહી શકાય. જે આંક-૨૫૮ વંચાણે લેતા ફરીયાદીને સદર ગુનાના કામે કોર્ટ રૂબરુ રજુ કરતા જે તે સમયના પ્રિસાન્ડીંગ ઓફીસર દવારા પ્રોડકશન રીપોર્ટ લગત કરેલ હુકમ વંચાણે લેતા હાલના ફરીયાદીને અદાલત સમક્ષ રજુ કરતા પોલીસ વિરુઘ્ધ કોઈ ફરીયાદ નથી તેવું જણાવેલ છે. ત્યારબાદ હાલના ફરીયાદીને અદાલત દવારા કસ્ટડીમાં લેવાનો હુકમ કરવામાં આવેલ છે. એ રીતે હાલના ફરીયાદીને સદર ગુનાના કામે અદાલત સમક્ષ રજુ કરતા પોલીસ વિરુઘ્ધ ફરીયાદ નહી હોવાનું જણાવેલ છે. ત્યારબાદ રીમાન્ડ અરજીની સુનાવણી વખતે આરોપી(ફરીયાદી)એ પોલીસ વિરુઘ્ધ ફરીયાદ કરતા તે સંબધે ક્રિમીનલ મેન્યુલ મુજબ કાર્યવાહી કરવા હુકમ કરવામાં આવેલ છે. જે બાબતેની હકીકત આરોપીએ પોતાના વિશેષ નિવેદનમાં જણાવેલ છે. એ રીતે સદર દસ્તાવેજની હકીકતને ફરીયાદપક્ષે પડકારવામાં આવેલ નથી કે ખંડન કરતી કોઈ હકીકત રેકર્ડ પર લાવેલ નથી.

(૯.૧૦).. તેમજ ફરીયાદપક્ષે સાહેદ ચેતનભાઈ નારણભાઈ પોસ્તરીયાને આંક–૧૧૩ થી તપાસવામાં આવેલ છે. તેઓનો પુરાવો ધ્યાને લેતા ૧૯૯૭ ના વર્ષમાં તેઓ ધો.૧૨ માં અભ્યાસ કરતા હતા. તેઓ તા.૦૪–૦૭–૧૯૯૭ ના રોજ તેઓના ઘરે હતા. રાત્રે ૧૨ થી ર ના સમયગાળા વચ્ચે ૩–૪ પોલીસના માણસો તેઓના ઘરે આવીને કઇ પણ કારણ જણાવ્યા વિના તેઓને તથા તેઓના કાકા ધનજીભાઈને ઉદ્યોગનગર પો.સ્ટે.માં સરકારી જીપ્સીમાં બેસાડી લઈ ગયેલા. ત્યાં આખો દિવસ રાખેલા અને બીજા દિવસે રાત્રે ૧૧ વાગ્યે ત્યાંથી તેઓને ડી.એસ.પી. કચેરીએ લઈ ગયેલા. ત્યાં તેઓએ બાંકડા ઉપર તેઓના હાથને હથકડીથી બાંધી દીધેલા અને તેઓના પગને સુતરની દોરીથી તેઓના પગ બાંધી દીધેલા હતા. ત્યારબાદ તેઓને મોઢામાં, નાકમાં, છાતી ઉતર અને ઈન્દ્રીય ઉપર શોટ આપેલા. ત્યારબાદ તેઓને ડી.એસ.પી. કચેરીમાં ઉપરના માળે લઈ ગયેલા ત્યારે તેઓના હાજર હતા તેની સામે તેઓને આ રીતે બાંધીને આ જ રીતે શરીરના ઉપરોકત ભાગોમાં શોટ આપેલા. ત્યાં ૫–૬ પોલીસવાળા હતા જોયેથી બે ત્રણને ઓળખી શકે તે પોલીસવાળા રાડારાડી કરીને તેઓને કહેતા હતા કે તારા પપ્પાને કહે કે ગુનાઓ કબુલ કરી લે નહીતર તમારા માટે બહુ ખરાબ થશે. શોટ આપવાની ક્રિયા સવારના ૩ વાગ્યા સુધી ચાલુ રહેલી. ડી.એસ.પી. ઓફીસે પોલીસના માણસો સિવાય ડી.એસ.પી. સંજીવ ભટ્ટ હાજર હતા જેમને તેઓ જોયેથી પણ ઓળખે છે. તેઓને શોટ આપવાની કાર્યવાહી ચાલુ હતી તે વખતે ડી.એસ.પી. સાહેબ ત્યાં હાજર હતા. ત્યારબાદ સવારે તેઓને તેમના હેડકવાર્ટર પર લઈ ગયેલા. ત્યાથી બી ડી.વી. પો.સ્ટે. અને ત્યાંથી પછી કલેકટર કચેરીએ લઇ ગયેલા હોવાનું જણાવે છે. એ રીતે સદર સાહેદનો પુરાવો પુરાવો ધ્યાને લેતા બનાવની હકીકતને સમર્થન આપેલ છે. વધુમાં સદર સાહેદનો પુરાવો ધ્યાને લેતા ડી.એસ.પી. ઓફીસ ે પોલીસના માણસો સિવાય ડી.એસ.પી. સંજીવ ભટ્ટ હાજર હતા જેમને તેઓ જોયેથી પણ ઓળખતા હોવાનું જણાવે છે. એ રીતે સદર સાહેદનો પુરાવો ધ્યાને લેતા હાલના આરોપી

બનાવ સમયે હાજર હોવાનું જણાવે છે. જયારે ફરીયાદીનો પુરાવો ઘ્યાને લેતા ઉલટ તપાસમાં એ હકીકત રેકર્ડ પર આવેલ છે કે, મને સાબરમતી જેલ માંથી લઈ આવ્યા અને કોર્ટમાં રજુ કર્યા તે અગાઉ મારે ભટ્ટ સાહેબ સાથે કયારેય મુલાકાત થઈ ન હતી. એ રીતે ફરીયાદી તથા સાહેદનો પુરાવો ઘ્યાને લેતા હાલના આરોપીની હાજરી અંગે એકબીજાથી વિરોધાભાસ હકીકતવાળો જણાય છે. વધુમાં સાહેદનો પુરાવો ઘ્યાને લેતા એ હકીકત કબુલ રાખેલ છે કે, નામદાર કોર્ટની સર્ટીફાઈડ કોપ ફો.પ.અરજી નં.૪૪૯/૯૭ ની જોઈને કહુ છું કે, અમો કસ્ટડીમાં હતા ત્યારે મારા બાપુજી નારણભાઈ ત્યાં હતા એવું લખાવ્યુ નથી. વધુમાં એ હકીકત કબુલ રાખેલ છે કે, ઉપરોકત જુબાનીમાં ફો.પ.અરજીની અંદર મે સંજીવ ભટ્ટ હાજર હતા તેવું લખાવ્યુ નથી. વધુમાં એ હકીકત પણ કબુલ રાખેલ છે કે, ફો.પ.અરજી નં.૪ ૪૯/૯૭ ના કામે મે જુબાનીમાં એવું લખાવ્યુ નથી કે તયાં ચાર-પાંચ પોલીસવાળા હાજર હતા તેઓને જોયેથી ઓળખુ છું અને તેઓ રાડા રાડી કરીને કહેતા હતો કે તારા પપ્પાને કહે કે ગુન્હાઓ કબુલ કરીલે નહીતર તમારા લોકો માટે બહુ ખરાબ થશે. એ રીતે સદર સાહેદનો પુરાવો ઘ્યાને લેતા સાહેદોને પોલીસ ઘરેથી લઈ ગયા બાદ સાહેદના માતૃશ્રીએ ક્રિ.પ્ર ો.કોડની કલમ-૯૭ અન્વયે અરજી કરતા અરજીના કામે નિવેદન નોધવામાં આવેલ છે. જેમાં હાલના કેસના કામે સરતપાસમાં જણાવેલ હકીકત અરજીના કામે જણાવેલ નહી હોવાનું જણાવે છે. એ રીતે સદર સાહેદનો પુરાવો ઘ્યાને લેતા વિસંગત અને વિરોધાભાસ હકીકત જણાય છે. વધુમાં સદર સાહેદની બચાવપક્ષે કરવામાં આવેલ ઉલટ તપાસ ઘ્યાને લ ેતો એ હકીકત કબુલ રાખેલ છે કે, હાલના કામે ઈન્કવાયરીના કામે લેવામાં આવેલ નિવેદનમાં મને પુલીસ ડી.એસ.પી. હાજર હોય તેવું લખાવેલ નથી. વધુમાં એ હકીકત પણ કબુલ રાખેલ છે કે, મને તથા મારા કાકાને કોર્ટ રૂબરુ રજુ કર્યા તે વખતે મે કે મારા કાકાએ કોર્ટ રૂબરુ પોલીસ ત્રાસની કોઈ લેખીત કે મૌખિક ફરીયાદ કરેલ નથી. વધુમાં એ હકીકત કબુલ રાખેલ છે કે, મને આપેલ ત્રાસ અંગે મે કોઈ ડોકટરી સારવાર લીધેલ નથી. એ રીતે સદર સાહેદનો

પુરાવો ધ્યાને લેતા સરતપાસ અને ઉલટ તપાસમાં વિસંગત અને વિરોધાભાસ હકીકત જણાવે છે. એ રીતે સદર સાહેદનો પુરાવો ધ્યાને લેતા બનાવમાં હાલના આરોપીની સંડોવણી શંકા ઉભી કરે છે.

(૯.૧૧).. તેમજ ફરીયાદપક્ષે સાહેદ ધનજીભાઈ જાદવભાઈ પોસ્તરીયાને આંક–૧૨૮ થી તપાસવામાં આવેલ છે. તેઓનો પુરાવો ધ્યાને લેતા બનાવને ઘણા વર્ષ થયા છે. તેઓ અને ચેતન ઘરે હતા ત્યારે પોલીસ ઘરે આવેલી અને પોલીસ રાત્રીના ૧૨, ૧, ૨ વાગ્યાની આસપાસ આવેલી અને પોલીસવાળા રાત્રીના સમય આવીને ઘરેથી ઉદ્યોગનગર પો.સ્ટે. લઈ ગયેલા અને રાત્રીના સમયે ત્યાં રોકી રાખેલા અને બીજા દિવસે રાત્રે એલ.સી.બી. ઓફીસમાં લઈ ગયેલા ત્યારે તેઓના ભાઈ નારણ જાદવ ઓફીસમાં બેઠા હતા. એલ.સી.બી. ઓફીસમાં તેઓના ભાઈ નારણ બેઠા હતા ત્યાં તેઓને તથા ચેતનને લઈ આવ્યા અને ત્યાં શોટ આપેલા ચેતનને છાતીના ભાગે શરીર ઉપર ઈન્દ્રી પર શોટ આપેલા ત્યાંથી તેઓને ઉપર લઈ ગયેલા. એલ.સી.બી. ઓફીસમાં બેઠા હતા ત્યારથી તેઓને ઉપર લઈ ગયા ત્યારે આંખે પટ્ટી બાંધી દીધેલી અને ઉપર ગયા બાદ તેઓની આંખની પટ્ટી ખોલી દીધેલી. ચેતનભાઈને લાકડા ઉપર બાંધી દીધેલા અને શરીરે શોટ આપેલા અને તેઓ તથા તેઓના ભાઈ બંને સામે બેઠેલા અને ત્યાં હતા તેથી સાંભળેલુ કે ચેતનને ધાક ધમકી આપતા કહેતા હતા કે તારા બાપુજીને કહે હથીયાર કાઢી આપે અને પછી ત્યાં બધા પોલીસ ઓફીસેથી ભેગા થઈ ગયેલા વાતાવરણથી તેઓને બીક લાગેલી અને ત્યાર પછી ચેતને કહેતા કે તારા બાપુજીને કહે કે હથીયાર કાઢી દે નહીતર અમે જે કરવુ હશે તે કરશું. એલ.સી.બી. ઓફીસેથી ઉપર લઈ ગયા ત્યારે સાહેબો તથા પોલીસવાળા હાજર હતા. સંજય ભટ્ટ તેઓના ભાઈની પાસે આવીને કહેલુ કે જો તમે હથીયાર નહી આપો તો તમારા છોકરાને હેરાન કરી દઈશુ. અને તે દરમ્યાન શોટ આપવાના ચાલુ જ હતા. તેઓ ગામના કારણે વજુ ચાંઉને ઓળખે અને બીજા સાહેબને જોઈને ઓળખે છે અને આટલા વર્ષે જોયે તો ઓળખવામાં

તકલીફ પડે. ભટ્ટ સાહેબે તેઓ બીજા દિવસે તેઓને હવે કલેકટર કચેરીએ લઈ જાવ તેવુ કહેલુ અને ત્યાંથી કમલાબાગ પોલીસ લઈ ગયેલ અને જેલમાં લઈ ગયેલા હોવાનું જણાવેલ છે. સદર સાહેદનો પુરાવો ધ્યાને લેતા **''આરોપીઓએ સાહેદ ચેતનને કહેતા કે તારા બાપુજીને કહે કે હથીયાર કાઢી દે નહીતર અમે જે કરવુ હશે તે કરશું''** તેવું જણાવે છે. તેમજ સંજય ભટ્ટ તેઓના ભાઈની પાસે આવીને કહેલુ કે જો તમે હથીયાર નહી આપો તો તમારા છોકરાને હેરાન કરી દઈશુ. જયારે સાહેદ ચેતનનો પુરાવો ધ્યાને લેતા ત્યાં ૫-૬ પોલીસવાળા હતા જોયેથી બે ત્રણને ઓળખી શકે તે પોલીસવાળા રાડારાડી કરીને તેઓને કહેતા હતા કે **''તારા પપ્પાને કહે કે ગુનાઓ કબુલ કરી લે નહીતર તમારા માટે બહુ ખરાબ થશે''.** વધુમાં સાહેદ ધનજીભાઈનો પુરાવો ધ્યાને લેતા **''સંજય ભટ્ટ તેઓના ભાઈની પાસે આવીને કહેલુ કે જો તમે હથીયાર નહી આપો તો તમારા છોકરાને હેરાન કરી દઈશુ''** તેવુ જણાવેલ હોવાનું જણાવે છે. જયારે સાહેદ ચેતનનો પુરાવો ધ્યાને લેતા ડી.એસ.પી. ઓફીસે પોલીસના માણસો સિવાય ડી.એસ.પી. સંજીવ ભટ્ટ હાજર હોવાની હકીકત જણાવે છે. જયારે ફરીયાદીનો પુરાવો ધ્યાને લેતા ઉપર મુજબની હકીકત જણાવે છે. એ રીતે ફરીયાદી તથા સાહેદનો પુરાવો પુરાવો ધ્યાને લેતા વિસંગત અને વિરોધાભાસ હકીકત જણાવે છે. સદર સાહેદની બચાવપક્ષે કરવામાં આવેલ ઉલટ તપાસ ધ્યાને લેતા મને હેરાન કર્યો નથી.

(૯.૧૨).. તેમજ ફરીયાદપક્ષે સાહેદ નગાભાઈ આલાભાઈને આંક-૧૩૯ થી તપાસવામાં આવેલ છે. તેઓનો પુરાવો ધ્યાને લેતા તેઓ ૧૯૯૭ ના વર્ષમાં પોલીસ હેડ કવાર્ટર કુવારા ડી.એસ.પી. ઓફીસની બાજુમાં હેડ કોન્સ. તરીકે ફરજ બજાવતા હતા. ૧૯૯૮ માં મહીનામાં નિવૃત થયેલ છે. હાલ તેઓ નિવૃત જીવન ગુજારે છે. તા.૦૬-૦૭-૧૯૯૭ ના રોજ તેઓની નોકરી પોલીસ હેડ કવાર્ટરમાં બગીચામાં પાણી પીવડાવવામાં હતી. તા.૦૬-૦૭-૧૯૯૭ ના રોજ આર.એચ.આઈ. પર એવો હુકમ આવેલો કે, દવાખાનામાંથી નારણ જાદવ

પોસ્તરીયાને કોર્ટમાંથી દવાખાનામાં લઈ જવાના હોય જેથી તાત્કાલીક જાપ્તો મોકલી આપવો. ત્યાર પછી તેઓ પોતે જમાદાર તથા તેઓની સાથે બે પોલીસવાળા કોર્ટમાંથી ભાવસિંહજી હોસ્પીટલમાં નારણ જાદવ અને પોસ્તરીયાને લઈને ગયેલા અને ત્યા નારણ જાદવ અને પોસ્તરીયાને દાખલ કરેલ. તેઓની ડયુટી પુરી થતા હેડ કવાર્ટરમાંથી ગાર્ડ આવીને તેઓએ સંભાળી લીધા કોર્ટમાંથી તેઓને કાઈ આપેલ નહી હોવાનું જણાવેલ છે. સદર સાહેદનો પુરાવો ધ્યાને લેતા સરતપાસમાં બનાવ સમયની હકીકત જણાવેલ છે. જયારે સદર સાહેદની બચાવપક્ષે કરવામાં આવેલ ઉલટ તપાસ ધ્યાને લેતા જાપ્તાના દિવસે મારી સાથે બે કોન્સ હતા તેઓના નામ મને લાંબો સમય થઈ ગયેલ હોવાથી તેઓના નામ યાદ નથી. અમારી સાથે પોસ્તરીયા હતા તે ૧૯૯૭ સાલમાં તે કેટલી ઉંમરના હતા તે મને ખ્યાલ નથી. વધુમાં જણાવે છે કે, હોસ્પિટલમાં અમે અડધો કલાક રોકાયેલા બીજી ગાર્ડ અમારી ડયુટી પરી થતા આવી તેમાં હેડ કોન્સ. કોણ હતા તે યાદ નથી. તેની સાથે બીજા બે કોન્સ. કોણ હતા તે પણ મને યાદ નથી. હેડ કોન્સની સાથે બીજા કોન્સ. આવેલા કે કેમ તે મને યાદ નથી. હોસ્પિટલમાં બીજી ગાર્ડ આવી તેના અમે સોંપણી કરી તેના હેડ કોન્સ.નું નામ મને યાદ નથી. એ રીતે સદર સાહેદનો પુરાવો ધ્યાને લેતા ઉલટ તપાસમાં પુછવામાં આવેલ સવાલનો જવાબ મને યાદ નથી તેવું જણાવે છે. એ રીતે સદર સાહેદનો પુરાવો ધ્યાને લેતા તેઓએ ફરીયાદીને જાપ્તા સાથે હોસ્પિટલ લઈ ગયેલા હોવાનું જણાય છે. આ સિવાય અન્ય કોઈ હકીકત તેઓના પુરાવા પરથી જણાય આવતી નથી.

(૧૦).. વધુમાં બચાવપક્ષે વિ.વકીલશ્રી દવારા દલીલના સમર્થનમાં નીચે મુજબના નામદાર વડી અદાલતના ચુકાદાઓ રજુ કરેલ છે.

બચાવપક્ષે વિ.વકીલશ્રીની દલીલ એવી છે કે, ફરીયાદપક્ષના કેસ મુજબ હાલના આરોપીના કહેવાથી આરોપી નં.ર નાએ ફરીયાદી પાસે હથિયાર ન હોવાના

કારણે ફરીયાદીનું પેન્ટ ઉતારી તેને દોઢ કલાક સુધી જીભ, છાતી, મોઢામાં તથા ગુપ્ત ભાગની ઈન્દ્રીય ઉપર ઈલેકટ્રીક શોક આપેલ. જે હકીકત ફરીયાદીનો પુરાવો ઘ્યાને લેતા એ હકીકત કબુલ રાખેલ છે કે, ડોકટર સમક્ષ આપેલ હિસ્ટ્રી ઘ્યાને લેતા ''**મને ઈલેકટ્રીક શોક આપેલ છે**'' તેવું જણાવેલ છે. જયારે ડોકટર સાહેદનો પુરાવો ઘ્યાને લેતા ઉલટ તપાસમાં એ હકીકત કબુલ રાખેલ છે કે, આંક–૦૫ થી રજુ ઈન્જરી સર્ટીમાં એવી નોઘ છે કે, (નાઈધર બર્ન્સ સ્કાર નોર એકસ્ટ ઈન્જરી સીન ઓન જનાઈટર, ઓન ચેસ્ટ, ઓન પામ) તેવું લખેલ છે. વધુમાં એ હકીકત પણ કબુલ રાખેલ છે કે, સામાન્ય રીતે જે ભાગ ઉપર ઈલેકટ્રીક શોક લગાવવામાં આવેથી શરીરનો તે ભાગ કાળો પડી જાય. એ રીતે ડોકટર સાહેદનો પુરાવો ઘ્યાને લેતા ફરીયાદપક્ષના કેસને ઈજા અંગે સમર્થન મળતુ નથી. જે બાબતે બચાવપક્ષે નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટનો **Prabir Mondal Versus State Of West Bengal 2009 (0) AIJEL-SC 47673** નો ચુકાદો રજુ કરેલ છે. સદર ચુકાદો વંચાણે લેતા નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટ દવારા આપવામાં આવેલ માર્ગદર્શીકા ઘ્યાને લેતા

17. Having considered the submissions made on behalf of the respective parties and after going through the materials on record, we are inclined to accept Mr. Ghosh's submissions that the case made out by the prosecution appears to be improbable and the conviction of the appellants was not in conformity with the evidence adduced on behalf of the prosecution.

19. As pointed out by Mr. Ghosh, the manner in which the alleged incident is supposed to have taken place does not fit in with the injuries received by the complainant. The most glaring inconsistency is the story of the complainant's having held the blade of the knife, alleged to have been used in the commission of the offence, with both hands and thereby suffering incised injuries on his left palm. **The injury report shows that the complainant did not have any incised injury or any other injury on his left palm and the injury to his right palm was not of an incised nature**, but a bruise which could have been caused by a blunt instrument.

Moreover, the knife, which was seized and was alleged to have been used for the commission of the offence, was never sent for forensic examination so as to connect it with the offence. Furthermore, the other sharp-cutting implements, which were also seized, were also not sent for such examination. Even the mat which had blood stains on it was not sent for such examination and it could, therefore, not be proved as to whether the blood stains thereon were of human or animal origin. Coupled with the above is the fact that on going to the hospital in the night for medical treatment, the complainant did not even disclose to the doctor as to how he had sustained the injuries. The doctor was, therefore, not at all aware of any such incident, as presented by the prosecution, having been committed. Coupled with the above is the fact of the delay in lodging the FIR after consultation with the local villagers. Therefore, chances of fabrication in the FIR cannot be ruled out.

20. Neither the Trial Court, nor the High Court, appears to have looked into these details properly. We, therefore, have no hesitation in setting aside the judgment of conviction and sentence imposed by the Trial Court and upheld by the High Court.

તેમજ નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટનો **STATE OF GUJARAT V/S PARMAR HARESHBHAI PARMABHAI CRI. MIS. APPLICATION NO.4740 OF 2010** નો ચુકાદો રજુ કરેલ છે. જે વંચાણે લેતા નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટ દવારા આપવામાં આવેલ માર્ગદર્શીકા ધ્યાને લેતા

3. It transpires form the judgment and not controverted by the learned APP that the evidence of the victim is inconsistent and contradictory as far as it relates to the actual occurrence. The evidence of the victim is inconsistent about the way in which the injury was alleged to have been caused. The trial Court was, therefore, justified in recording acquittal.

4. So far as acquittal of accused No. Babubhai Keshavlal Raval is concerned, the only allegtion is that he had a Dharia with him and the medical evidence does not

speak of any injury caused with the help of the Dharia. The acquittal is, therefore, justified.

તેમજ ફરીયાદપક્ષના કેસ મુજબ ફરીયાદી તથા સાહેદને શોટ આપેલ હોવાનું જણાવે છે. જયારે સાહેદે કોઈ સારવાર લીધેલ હોય તેવું રેકર્ડ પરના પુરાવા પરથી જણાતુ નથી. એ રીતે સદર ચુકાદામાં નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટ તથા નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટ દવારા ઉપરોકત ચુકાદામાં આપવામાં આવેલ માર્ગદર્શીકા ધ્યાને લેતા હાલના કેસની હકીકતને સમર્થન કરતો હોવાનું આ અદાલત માને છે.

(૧૧).. તેમજ બચાવપક્ષે વિ.વકીલશ્રીની દલીલ એવી છે કે, હાલના આરોપી બનાવ સમયે ડી.એસ.પી. (જાહેર નોકર) તરીકે ફરજ બજાવતા હતા. ત્યારે આરોપી સામે ગુનાનું કોગ્નીઝન્સ લેતા પહેલા સરકારશ્રીની મંજુરી લેવી પડે જે મંજુરી મેળવવામાં આવેલ નથી. જેથી પણ આરોપી સામે કામ ચાલવી શકાય નહી અને આરોપી સામેનો કેસ ટકવા પાત્ર નથી. જે બાબતે બચાવપક્ષે નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટનો **K.K.Patel Versus State Of Gujarat 2000 (0) AIJEL-SC 13316** નો ચુકાદો રજુ કરેલ છે. જે વંચાણે લેતા નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટ દવારા આપવામાં આવેલ માર્ગદર્શીકા ધ્યાને લેતા

10. Merely because the appellants did not raise the legal points based on Sec. 161 of the Bombay Police Act before the Metropolitan Magistrate they are not estopped from canvassing on that additional grounds also before the Sessions Court in revision as they were challenging therein the very issuance of process against them. The position may be different if the Sessions Judge had avoided dealing with the contention based on Sec. 161 (1) of the said Act on the premise that it could be raised before the Trial Court. But when the Sessions Judge had opted to go into that question and rendered a decision on it on merits it is difficult to concur with the reasoning of the High Court that the said aspect would not be gone into by the High Court as the same was not raised before the Trial Court.

11. That apart, the view of the learned Single Judge of the High Court that no revision was maintainable on account of the bar contained in Sec. 397 (2) of the Code, is clearly erroneous. It is now well-nigh settled that in deciding whether an order challenged is interlocutory or not as for Sec. 397 (2) of the Code, the sole test is not whether such order was passed during the interim stage. {vide Amar Nath V/s. State of Haryana [(1977) 4 SCC 137]; Madhu Limaye V/s. State of Maharashtra [(1977) 4 SCC 551]; V. C. Shukla V/s. State through CBI [(1980) 2 SCR 380] and Rajendra Kumar Sitaram Pande V/s. Uttam [JT 1999 (1) SC 426 = (1999) 3 SCC 134]} The feasible test is whether by upholding the objections raised by a party, would it result in culminating the proceedings, if so any order passed on such objections would not be merely interlocutory in nature as envisaged in Sec. 397 (2) of the Code. In the present case, if the objection raised by the appellants were upheld by the court the entire prosecution proceedings would have been terminated. Hence, as per the said standard, the order was revisable.

12. Therefore, the High Court went wrong in holding that the order impugned before the Sessions Court was not revisable in view of the bar contained in Sec. 397 (2) of the Code.

17. The indispensable ingredient of the said offence is that the offender should have done the act "being a public servant". The next ingredient close to its heels is that such public servant has acted in disobedience of any legal direction concerning the way in which he should have conducted as such public servant. For the offences under Secs. 167 and 219 of IPC the pivotal ingredient is the same as for the offence under Sec. 166 of IPC. The remaining offences alleged in the complaint, in the light of the averments made therein, are ancillary offences to the above and all the offences are parts of the same transaction. They could not have been committed without there being at least the colour of the office or authority which appellants held.

21. In the present case, it is the admitted fact that the complaint was filed only long after the period indicated in Sec. 161 of the Act was over, either with or without sanction from the State Government. Therefore, the complaint is irretrievably barred under the said provision.

તેમજ નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટનો **Devinder Singh Versus State Of Punjab 2016 (0) AIJEL-SC 58162** ચુકાદો રજુ કરેલ છે. જે વંચાણે લેતા નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટ દવારા આપવામાં આવેલ માર્ગદર્શીકા ધ્યાને લેતા

37. The principles emerging from the aforesaid decisions are summarized hereunder :

I. Protection of sanction is an assurance to an honest and sincere officer to perform his duty honestly and to the best of his ability to further public duty. However, authority cannot be camouflaged to commit crime.

II. Once act or omission has been found to have been committed by public servant in discharging his duty it must be given liberal and wide construction so far its official nature is concerned. Public servant is not entitled to indulge in criminal activities. To that extent Section 197 CrPC has to be construed narrowly and in a restricted manner.

III. Even in facts of a case when public servant has exceeded in his duty, if there is reasonable connection it will not deprive him of protection under section 197 Cr.P.C. There cannot be a universal rule to determine whether there is reasonable nexus between the act done and official duty nor it is possible to lay down such rule.

IV. In case the assault made is intrinsically connected with or related to performance of official duties sanction would be necessary under Section 197 CrPC, but such relation to duty should not be pretended or fanciful claim. The offence must be directly and reasonably connected with official duty to

require sanction. It is no part of official duty to commit offence. In case offence was incomplete without proving, the official act, ordinarily the provisions of Section 197 CrPC would apply.

V. In case sanction is necessary it has to be decided by competent authority and sanction has to be issued on the basis of sound objective assessment. The court is not to be a sanctioning authority.

VI. Ordinarily, question of sanction should be dealt with at the stage of taking cognizance, but if the cognizance is taken erroneously and the same comes to the notice of Court at a later stage, finding to that effect is permissible and such a plea can be taken first time before appellate Court. It may arise at inception itself. There is no requirement that accused must wait till charges are framed.

VII. Question of sanction can be raised at the time of framing of charge and it can be decided prima facie on the basis of accusation. It is open to decide it afresh in light of evidence adduced after conclusion of trial or at other appropriate stage.

VIII. Question of sanction may arise at any stage of proceedings. On a police or judicial inquiry or in course of evidence during trial. Whether sanction is necessary or not may have to be determined from stage to stage and material brought on record depending upon facts of each case. Question of sanction can be considered at any stage of the proceedings. Necessity for sanction may reveal itself in the course of the progress of the case and it would be open to accused to place material during the course of trial for showing what his duty was. Accused has the right to lead evidence in support of his case on merits.

IX. In some case it may not be possible to decide the question effectively and finally without giving opportunity to the defence to adduce evidence. Question of good faith or bad faith may be decided on conclusion of trial.

38. In the instant cases, the allegation as per the prosecution case it was a case of fake encounter or death caused by torture whereas the defence of the accused person is that it was a case in discharge of official duty and as the deceased was involved in the terrorist activities and while maintaining law and order the incident has taken place. The incident was in the course of discharge of official duty. Considering the aforesaid principles in case the version of the prosecution is found to be correct there is no requirement of any sanction. However it would be open to the accused persons to adduce the evidence in defence and to submit such other materials on record indicating that the incident has taken place in discharge of their official duties and the orders passed earlier would not come in the way of the trial court to decide the question afresh in the light of the aforesaid principles from stage to stage or even at the time of conclusion of the trial at the time of judgment. As at this stage it cannot be said which version is correct. The trial court has prima facie to proceed on the basis of prosecution version and can re-decide the question afresh in case from the evidence adduced by the prosecution or by the accused or in any other manner it comes to the notice of the court that there was a reasonable nexus of the incident with discharge of official duty, the court shall re-examine the question of sanction and take decision in accordance with law. The trial to proceed on the aforesaid basis. Accordingly, we dispose of the appeals/writ petition in the light of the aforesaid directions.

તેમજ નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટનો **General Officer Commanding Versus Cbi with Additional Director General Versus Central Bureau Investigation 2012 (0) AIJEL-SC 51157** નો ચુકાદો રજુ કરેલ છે. જે વંચાણે લેતા નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટે આપેલ માર્ગદર્શીકા ધ્યાને લેતા

12. The 'prosecution' means a criminal action before the court of law for the purpose of determining 'guilt' or 'innocence' of a person charged with a crime. Civil suit refers to a civil action instituted before a court of law for realisation of a right vested in a party by law. The phrase 'legal proceeding' connotes a term which means the proceedings in a court of justice to get a remedy which the law permits to the person aggrieved. It includes any formal steps or measures employed therein. It is not synonymous with the 'judicial proceedings'. Every judicial proceeding is a legal proceeding but not vice-versa, for the reason that there may be a 'legal proceeding' which may not be judicial at all, e.g. statutory remedies like assessment under Income Tax Act, Sales Tax Act, arbitration proceedings etc. So, the ambit of expression 'legal proceedings' is much wider than 'judicial proceedings'. The expression 'legal proceeding' is to be construed in its ordinary meaning but it is quite distinguishable from the departmental and administrative proceedings, e.g. proceedings for registration of trade marks etc. The terms used in Section 7 i.e. suit, prosecution and legal proceedings are not inter-changeable or convey the same meaning. The phrase `legal proceedings' is to be understood in the context of the statutory provision applicable in a particular case, and considering the preceding words used therein. In Assistant Collector of Central Excise, Guntur V/s. Ramdev Tobacco Company, AIR 1991 SC 506, this Court explained the meaning of the phrase "other legal proceedings" contained in Section 40(2) of the Central Excises and Salt Act, 1944, wherein these words have been used after suit and prosecution. The Court held that these words must be read as ejusdem generis with the preceding words i.e. suit and prosecution, as they constitute a genus. Therefore, issuance of a notice calling upon the dealer to show cause why duty should not be demanded under the Rules and why penalty should not be imposed for infraction of the statutory rules and enjoin of consequential adjudication proceedings by the appellate authority would not fall within the expression "other legal proceedings" as in the context of the said statute. 'Legal proceedings' do not include the administrative proceedings.

In Maharashtra Tubes Ltd. V/s. State Industrial & Investment Corporation of Maharashtra Ltd. & Anr., (1993) 2 SCC 144, this Court dealt with the expressions 'proceedings' and 'legal proceedings' and placed reliance upon the dictionary meaning of expression 'legal proceedings' as found in Black Law Dictionary (Fourth Edition) which read as under:

"Any proceedings in court of justice ... by which property of debtor is seized and diverted from his general creditors .... This term includes all proceedings authorised or sanctioned by law, and brought or instituted in a court of justice or legal tribunal, for the acquiring of a right or the enforcement of a remedy."

The Court came to the conclusion that proceedings before statutory authorities under the provisions of the Act do not amount to legal proceedings.

'Legal proceedings' means proceedings regulated or prescribed by law in which a judicial decision may be given; it means proceedings in a court of justice by which a party pursues a remedy which a law provides, but does not include administrative and departmental proceedings. (See also: S. V. Kondaskar, Official Liquidator V/s. V.M. Deshpande, I.T.O. & Anr., AIR 1972 SC 878; Babulal V/s. M/s. Hajari Lal Kishori Lal & Ors., AIR 1982 SC 818; and Binod Mills Co. Ltd., Ujjain V/s. Shri. Suresh Chandra Mahaveer Prasad Mantri, Bombay, AIR 1987 SC 1739).

The provision of Section 7 of the Act 1990 prohibits institution of legal proceedings against any Army personnel without prior sanction of the Central Government. Therefore, chargesheet cannot be instituted without prior sanction of the Central Government. The use of the words 'anything done' or 'purported to be done' in exercise of powers conferred by the Act 1990 is very wide in its scope and ambit and it consists of twin test. Firstly, the act or omission complained of must have been done in the course of exercising powers conferred under the Act, i.e., while carrying out the duty in the course

of his service and secondly, once it is found to have been performed in discharge of his official duty, then the protection given under Section 7 must be construed liberally. Therefore, the provision contained under Section 7 of the Act 1990 touches the very issue of jurisdiction of launching the prosecution.

(i) INSTITUTION OF A CASE:

13. The meaning of the aforesaid term has to be ascertained taking into consideration the scheme of the Act/Statute applicable. The expression may mean filing/presentation or received or entertained by the court. The question does arise as to whether it simply means mere presentation/filing or something further where the application of the mind of the court is to be applied for passing an order.

20. Mere presentation of a complaint cannot be held to mean that the Magistrate has taken the cognizance. (Vide: Narsingh Das Tapadia V/s. Goverdhan Das Partani & Anr., AIR 2000 SC 2946).

21. Thus, in view of the above, it is evident that the expression "Institution" has to be understood in the context of the scheme of the Act applicable in a particular case. So far as the criminal proceedings are concerned, "Institution" does not mean filing; presenting or initiating the proceedings, rather it means taking cognizance as per the provisions contained in the Cr.P.C.

(ii) SANCTION FOR PROSECUTION:

22. The protection given under Section 197 Cr.P.C. is to protect responsible public servants against the institution of possibly vexatious criminal proceedings for offences alleged to have been committed by them while they are acting or purporting to act as public servants. The policy of the legislature is to afford adequate protection to public servants to ensure that they are not prosecuted for anything done by them in the discharge of their official duties without reasonable cause, and if sanction is granted, to confer on the Government, if they choose to exercise it, complete control of the prosecution. This protection has certain limits and is available only

when the alleged act done by the public servant is reasonably connected with the discharge of his official duty and is not merely a cloak for doing the objectionable act. Use of the expression "official duty" implies that the act or omission must have been done by the public servant in the course of his service and that it should have been done in discharge of his duty. The section does not extend its protective cover to every act or omission done by a public servant in service but restricts its scope of operation to only those acts or omissions which are done by a public servant in discharge of official duty. If on facts, therefore, it is prima facie found that the act or omission for which the accused was charged had reasonable connection with discharge of his duty, then it must be held to be official to which applicability of Section 197 Cr.P.C. cannot be disputed. (See: R. Balakrishna Pillai V/s. State of Kerala & Anr., AIR 1996 SC 901; S.K. Zutshi & Anr. V/s. Bimal Debnath & Anr., AIR 2004 SC 4174; Center for Public Interest Litigation & Anr. V/s. Union of India & Anr., AIR 2005 SC 4413; Rakesh Kumar Mishra V/s. State of Bihar & Ors., AIR 2006 SC 820; Anjani Kumar V/s. State of Bihar & Ors., AIR 2008 SC 1992; and State of Madhya Pradesh V/s. Sheetla Sahai & Ors., (2009) 8 SCC 617).

23. The question to examine as to whether the sanction is required or not under a statute has to be considered at the time of taking cognizance of the offence and not during enquiry or investigation. There is a marked distinction in the stage of investigation and prosecution. The prosecution starts when the cognizance of offence is taken. It is also to be kept in mind that the cognizance is taken of the offence and not of the offender. The sanction of the appropriate authority is necessary to protect a public servant from unnecessary harassment or prosecution. Such a protection is necessary as an assurance to an honest and sincere officer to perform his public duty honestly and to the best of his ability. The threat of prosecution demoralises the honest officer. However, performance of public duty under colour of duty cannot be camouflaged to commit a crime. The public duty may provide such a public servant an opportunity to commit crime and such issue is required to be examined

by the sanctioning authority or by the court. It is quite possible that the official capacity may enable the pubic servant to fabricate the record or mis- appropriate public funds etc. Such activities definitely cannot be integrally connected or inseparably inter-linked with the crime committed in the course of the same transaction. Thus, all acts done by a public servant in the purported discharge of his official duties cannot as a matter of course be brought under the protective umbrella of requirement of sanction. (Vide: Bhanuprasad Hariprasad Dave & Anr. V/s. The State of Gujarat, AIR 1968 SC 1323; Hareram Satpathy V/s. Tikaram Agarwala & Ors., AIR 1978 SC 1568; State of Maharashtra V/s. Dr. Budhikota Subbarao, (1993) 3 SCC 339; Anil Saran V/s. State of Bihar & Anr., AIR 1996 SC 204; Shambhoo Nath Misra V/s. State of U.P. & Ors., AIR 1997 SC 2102; and Choudhury Parveen Sultana V/s. State of West Bengal & Anr., AIR 2009 SC 1404).

24. In fact, the issue of sanction becomes a question of paramount importance when a public servant is alleged to have acted beyond his authority or his acts complained of are in dereliction of the duty. In such an eventuality, if the offence is alleged to have been committed by him while acting or purporting to act in discharge of his official duty, grant of prior sanction becomes imperative. It is so, for the reason that the power of the State is performed by an executive authority authorised in this behalf in terms of the Rules of Executive Business framed under Article 166 of the Constitution of India insofar as such a power has to be exercised in terms of Article 162 thereof. (See : State of Punjab & Anr. V/s. Mohammed Iqbal Bhatti, (2009) 17 SCC 92).

25. In Satyavir Singh Rathi, (Supra), this Court considered the provisions of Section 140 of the Delhi Police Act 1978 which bars the suit and prosecution in any alleged offence by a police officer in respect of the act done under colour of duty or authority in exercise of any such duty or authority without the sanction and the same shall not be entertained if it is instituted more than 3 months after the date of the act complained of. A complaint may be entertained in this regard by the court if

instituted with the previous sanction of the administrator within one year from the date of the offence. This Court after considering its earlier judgments including Jamuna Singh (supra); The State of Andhra Pradesh V/s. N. Venugopal & Ors., AIR 1964 SC 33; State of Maharashtra V/s. Narhar Rao, AIR 1966 SC 1783; State of Maharashtra V/s. Atma Ram & Ors., AIR 1966 SC 1786; and Prof. Sumer Chand V/s. Union of India & Ors., (1994) 1 SCC 64, came to the conclusion that the prosecution has been initiated on the basis of the FIR and it was the duty of the police officer to investigate the matter and to file a chargesheet, if necessary. If there is a discernible connection between the act complained of by the accused and his powers and duties as police officer, the act complained of may fall within the description of colour of duty. However, in a case where the act complained of does not fall within the description of colour of duty, the provisions of Section 140 of the Delhi Police Act 1978 would not be attracted.

41. In State of Uttar Pradesh V/s. Paras Nath Singh, (2009) 6 SCC 372, this Court explained the meaning of the term 'the very cognizance is barred' as that the complaint cannot be taken notice of or jurisdiction or exercise of jurisdiction or power to try and determine causes. In common parlance, it means taking notice of. The court, therefore, is precluded from entertaining a complaint or exercising jurisdiction if it is in respect of a public servant who is accused of an offence alleged to have been committed during discharge of his official duty.

42. The relevant provisions in the Cr.P.C. read as under:

> "45(1)- Notwithstanding anything contained in Sections 41 to 44 (both inclusive), no member of the Armed Forces of the Union shall be arrested for anything done or purported to be done by him in the discharge of his official duties except after obtaining the consent of the Central Government.
>
> 197(2)- No Court shall take cognizance of any offence alleged to have been committed by any member of the Armed Forces of the Union while acting or

purporting to act in the discharge of his official duty, except with the previous sanction of the Central Government."

Section 7 of the Act 1990, puts an embargo on the complainant/investigating agency/person aggrieved to file a suit, prosecution etc. in respect of anything done or purported to be done by a Army personnel, in good faith, in exercise of power conferred by the Act, except with the previous sanction of the Central Governmen

44. A public servant is under a moral and legal obligation to perform his duty with truth, honesty, honour, loyality and faith etc. He is to perform his duty according to the expectation of the office and the nature of the post for the reason that he is to have a respectful obedience to the law and authority in order to accomplish the duty assigned to him. Good faith has been defined in Section 3(22) of the General Clauses Act, 1897, to mean a thing which is, in fact, done honestly, whether it is done negligently or not. Anything done with due care and attention, which is not malafide, is presumed to have been done in good faith. There should not be personal ill-will or malice, no intention to malign and scandalize. Good faith and public good are though the question of fact, it required to be proved by adducing evidence. (Vide: Madhavrao Narayanrao Patwardhan V/s. Ram Krishna Govind Bhanu & Ors., AIR 1958 SC 767; Madhav Rao Scindia Bahadur Etc. V/s. Union of India & Anr., AIR 1971 SC 530; Sewakram Sobhani V/s. R.K. Karanjiya, Chief Editor, Weekly Blitz & Ors., AIR 1981 SC 1514; Vijay Kumar Rampal & Ors. V/s. Diwan Devi & Ors., AIR 1985 SC 1669; Deena (Dead) through Lrs. V/s. Bharat Singh (Dead) through LRs. & Ors., (2002) 6 SCC 336; and Goondla Venkateshwarlu V/s. State of Andhra Pradesh & Anr., (2008) 9 SCC 613).

In Brijendra Singh V/s. State of U.P. & Ors., AIR 1981 SC 636, this Court while dealing with the issue held:

".....The expression has several shades of meanings. In the popular sense, the phrase 'in good faith' simply means "honestly, without fraud, collusion, or deceit; really, actually, without pretence and without intent to assist or act in furtherance of a fraudulent or otherwise unlawful scheme". (See Words and Phrases, Permanent Edition, Vol. 18A, page 91). Although the meaning of "good faith" may vary in the context of different statutes, subjects and situations, honest intent free from taint of fraud or fraudulent design, is a constant element of its connotation. Even so, the quality and quantity of the honesty requisite for constituting 'good faith' is conditioned by the context and object of the statute in which this term is employed. It is a cardinal canon of construction that an expression which has no uniform, precisely fixed meaning, takes its colour, light and content from the context."

48. The allegations which are generally made are, that the act was not traceable to any lawful discharge of duty. That by itself would not be sufficient to conclude that the duty was performed in bad faith. It is for this reason that the immunity clause is contained in statutory provisions conferring powers on law enforcing authorities. This is to protect them on the presumption that acts performed in good faith are free from malice or illwill. -The immunity is a kind of freedom conferred on the authority in the form of an exemption while performing or discharging official duties and responsibilities. The act or the duty so performed are such for which an official stands excused by reason of his office or post.

49. It is for this reason that the assessment of a complaint or the facts necessary to grant sanction against immunity that the chain of events has to be looked into to find out as to whether the act is dutiful and in good faith and not maliciously motivated. It is the intention to act which is important.

50. A sudden decision to do something under authority or the purported exercise of such authority may not necessarily be predetermined except for the purpose for

which the official proceeds to accomplish. For example, while conducting a raid an official may not have the apprehension of being attacked but while performing his official duty he has to face such a situation at the hands of criminals and unscrupulous persons. The official may in his defence perform a duty which can be on account of some miscalculation or wrong information but such a duty cannot be labelled as an act in bad faith unless it is demonstrated by positive material in particular that the act was tainted by personal motives and was not connected with the discharge of any official duty. Thus, an act which may appear to be wrong or a decision which may appear to be incorrect is not necessarily a malicious act or decision. The presumption of good faith therefore can be dislodged only by cogent and clinching material and so long as such a conclusion is not drawn, a duty in good faith should be presumed to have been done or purported to have been done in exercise of the powers conferred under the statute.

53. Use of words like 'No' and 'shall' in Section 7 of the Act 1990 denotes the mandatory requirement of obtaining prior sanction of the Central Government before institution of the prosecution, suit or legal proceedings. From the conjoint reading of Section 197(2) Cr.P.C. and Section 7 of the Act 1990, it is clear that prior sanction is a condition precedent before institution of any of the aforesaid legal proceedings.

55. Thus, in view of the above, the law on the issue of sanction can be summarised to the effect that the question of sanction is of paramount importance for protecting a public servant who has acted in good faith while performing his duty. In order that the public servant may not be unnecessarily harassed on a complaint of an unscrupulous person, it is obligatory on the part of the executive authority to protect him. However, there must be a discernible connection between the act complained of and the powers and duties of the public servant. The act complained of may fall within the description of the action purported to have been done in performing the official duty. Therefore, if the alleged act or omission of the public servant can be

shown to have reasonable connection inter-relationship or inseparably connected with discharge of his duty, he becomes entitled for protection of sanction. If the law requires sanction, and the court proceeds against a public servant without sanction, the public servant has a right to raise the issue of jurisdiction as the entire action may be rendered void ab-initio for want of sanction. Sanction can be obtained even during the course of trial depending upon the facts of an individual case and particularly at what stage of proceedings, requirement of sanction has surfaced. The question as to whether the act complained of, is done in performance of duty or in purported performance of duty, is to be determined by the competent authority and not by the court. The Legislature has conferred "absolute power" on the statutory authority to accord sanction or withhold the same and the court has no role in this subject. In such a situation the court would not proceed without sanction of the competent statutory authority.

56. The present case stands squarely covered by the ratio of the judgments of this Court in Matajog Dobey (Supra) and Sankaran Moitra (Supra). Thus, we have no hesitation to hold that sanction of the Central Government is required in the facts and circumstances of the case and the court concerned lacks jurisdiction to take cognizance unless sanction is granted by the Central Government.

57. The CJM Court gave option to the higher authorities of the Army to choose whether the trial be held by the court-martial or by the criminal court as required under Section 125 of the Army Act. Mr. P.P. Malhotra, learned ASG, has submitted the original file of the Army Authorities before the court, File notings reveal their decision that in case it is decided by this Court that sanction is required and the Central Government accords sanction, option would be availed at that stage.

58. Military Authority may ask the criminal court dealing with the case that the accused would be tried by the court-martial in view of the provisions of Section 125 of the Army Act. However, the option given by the Authority is not final in view of

the provisions of Section 126 of the Army Act. Criminal court having jurisdiction to try the offender may require the competent military officer to deliver the offender to the Magistrate concerned to be proceeded according to law or to postpone the proceedings pending reference to the Central Government, if that criminal court is of the opinion that proceedings be instituted before itself in respect of that offence. Thus, in case the criminal court makes such a request, the Military Officer either has to comply with it or to make a reference to the Central Govt. whose orders would be final with respect to the venue of the trial. Therefore, the discretion exercised by the Military Officer is subject to the control of the Central Govt. Such matter is being governed by the provisions of Section 475 Cr.P.C. read with the provisions of the J & K Criminal Courts and court-martial (Adjustment of Jurisdiction) Rules, 1983.

> Rule 6 of the said Rules, 1983, provides that in case the accused has been handed over to the Army authorities to be tried by a court-martial, the proceedings of the criminal court shall remain stayed. Rule 7 thereof, further provides that when an accused has been delivered by the criminal court to the Army authorities, the authority concerned shall inform the criminal court whether the accused has been tried by a court-martial or other effectual proceedings have been taken or ordered to be taken against him. If the Magistrate is informed that the accused has not been tried or other effectual proceedings have not been taken, the Magistrate shall report the circumstances to the State Government which may, in consultation with the Central Government, take appropriate steps to ensure that the accused person is dealt with in accordance with law.

62. Thus, the law on the issue is clear that under Section 125 of the Army Act, the stage of making option to try an accused by a court- martial and not by the criminal court is after filing of the chargesheet and before taking cognizance or framing of the charges.

63. A question has further been raised by learned counsel for the appellant that the Act 1990 is a special Act and Section 7 thereof, provides full protection to the persons who are subject to the Army Act from any kind of suit, prosecution and legal proceedings unless the sanction of the Central Government is obtained . Thus, in such a fact- situation, even if the Commanding Officer exercises his discretion and opts that the accused would be tried by the court-martial, the proceedings of court-martial cannot be taken unless the Central Government accords sanction.

64. Learned counsel for the CBI and interveners have opposed the submission contending that in case the accused are tried in the court- martial, sanction is not required at all. The provisions of the Act 1990 would apply in consonance with the provisions of the Army Act. Section 7 of the Act 1990 does not contain non-obstante clause. Therefore, once the option is made that accused is to be tried by a court-martial, further proceedings would be in accordance with the provisions of Section 70 of the Army Act and for that purpose, sanction of the Central Government is not required. The court-martial has been defined under Section 3(VII) of the Army Act which is definitely different from the suit and prosecution as explained hereinabove, and has not been referred to in the Act 1990.

65. Undoubtedly, the court-martial proceedings are akin to criminal prosecution and this fact has been dealt with elaborately by this Court in Union of India & Ors. V/s. Major A. Hussain, AIR 1998 SC 577. However, once the matter stands transferred to the Army for conducting a court-martial, the court-martial has to be as per the provisions of the Army Act. The Army Act does not provide for sanction of the Central Government. Thus, we do not find any force in the contention raised by the appellant and the same is rejected.

એ રીતે ઉપરોકત ચુકાદાઓમાં આપવામાં આવેલ માર્ગદર્શીકા મુજબ જાહેર નોકર સામે ફરીયાદ દાખલ કરતા પહેલા મંજુરી મેળવવી જરૂરી હોય. હાલના કેસમાં આરોપી

બનાવ સમયે જાહેર નોકર તરીકે ફરજ બજાવતા હોય આવી કોઈ મંજુરી મેળવવામાં આવેલ હોય તેવું રેકર્ડ પરના પુરાવા પરથી જણાતુ નથી.

(૧૨).. એ રીતે રેકર્ડ પરના પુરાવાના આધારે ઉપર કરવામાં આવેલ ચર્ચા મુજબ આ કામના આરોપીઓએ સામાન્ય ઈરાદો પાર પાડવા સારુ ફરીયાદી તથા સાહેદોને બળજબરીથી કબુલાત કરાવવા અને હથિયાર રજુ કરવા ભયાનક શસ્ત્રો કે સાધનો વડે સ્વેચ્છાપૂર્વક વ્યથા/મહાવ્યથા નિપજાવી ફરીયાદીના છોકરા ચેતનને મારી નાખવાની અને કેસ કરવાની ધમકી આપેલ હોવાની હકીકત ફરીયાદપક્ષ આરોપી સામેનો કેસ શંકાથી પર પુરવાર કરી શકેલ નહી હોવાનું આ અદાલત માને છે અને મુદ્દા નં.૧ પરત્વેનો નિર્ણય નકારમાં આપવામાં આવે છે. તેમજ મુદ્દા નં.૨ પરત્વેનો આખરી હુકમ નીચે મુજબ કરવામાં આવે છે.

-// **હુકમ** //-

(૧).. આ કામના આરોપીને ઈ.પી.કો. કલમ-૩૨૬,૩૩૦,૩૪ મુજબ હેઠળના શિક્ષાપાત્ર ગુન્હામાં ક્રિમીનલ પ્રોસીઝર કોડની કલમ-૨૪૮(૧) અન્વયે પુરાવાના અભાવે શંકાનો લાભ આપી છોડી મુકવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે.

(૨).. તેમજ હાલના આરોપી અન્ય ગુનાના કામે સજા ભોગવી રહેલ હોય અપીલ સમય સુધીના જામીન લેવાનો હુકમ કરવામાં આવતો નથી.

હુકમ આજરોજ તા.૦૭મી, માંહે ડીસેમ્બર, સને ૨૦૨૪ ના રોજ વાંચી સંભળાવી ખુલ્લી અદાલતમાં જાહેર કર્યો.

પોરબંદર.
તારીખ : ૦૭.૧૨.૨૦૨૪.

(મુકેશ વિનોદરાય પંડયા)
ચોથા અધિક સિનિયર સિવિલ જજ અને
અધિક ચીફ જયુડી.મેજી.,પોરબંદર.
(UIC NO.GJ 01253)